

Новини ▶ 4-5

Златна мина ли е Сребърният фонд

Текстилна индустрия ▶ 20-23

Няма кой да работи

▶ Валерия Жекова, председател на Българската асоциация на производителите и износителите на облекло и текстил

Шари

BONNIER
pari.bg

Сряда
30 март 2011, брой 61 (5120)

USD/BGN: 1.39047
▼ -0.24%
Българска народна банка

EUR/USD: 1.40660
▲ +0.24%
Българска народна банка

Sofix: 442.81
▲ +0.48%
Българска фондова борса

BG40: 133.27
▲ +1.07%
Българска фондова борса

цена 1.50 лева
9 770861 560012 >

Спор за собствеността на "Труд" и "24 часа"

Любомир Павлов и Огнян Донеv (от ляво на дясно) са придобили съответно 43 и 40% от собственика на вестниците "Медийна група България холдинг". Това обаче силно изненада партньора им Христо Грозев ▶ 3

Тема на деня ▶ 8-9

Краткият живот на един електроуред

Правилното изхвърляне на електронни и електрически отпадъци е лесно, но непознато действие за повечето българи

Компании ▶ 11

Денис Ершов пое курс към подкрепа на кабинета

▶ Денис Ершов, съсобственик в "Петрол" АД

Компании ▶ 12-13

Изобретенията и патентите носят милиони евро на Хюндай

▶ Проф. Тони Драгомиров консултант в "Хюндай Хеви Индъстри България"

Печеливш
Паскуале Джамбои

Паскуале Джамбои е новият директор „Банкиране на гребно“ в УниКредит Булбанк. Той заменя на поста Любомир Пунчев. Паскуале Джамбои има над 30 години опит в банковата сфера. Присъединява се към Credito Italiano през януари 1977 г. През октомври 2000 г. става директор „Банкиране на гребно“ за италианските банки от групата на УниКредит.
Погробиности на стр. 14

Губещ
Пенчо Попов

БДЖ няма да получи европейско финансиране, докато не се финансира. Карстен Расмусен от ЕК обясни, че БДЖ, чийто директор сега е Пенчо Попов, е най-изостаналият жп оператор в Източна Европа и докато не бъде реформиран, няма смисъл да се наливат европейски пари в него. Преди няколко месеца ръководството на компанията поиска да бъде включено като бенефициент по Оперативна програма „Транспорт“.

Мнения

► По темата „Вредните последици от презръжката с „Лукойл““. Това си е публична акция на „Лукойл“ и правителството. Много добре Филип Радионова е разчела сигналите на основните действащи лица. Бих искал само да добавя, че предвид публичността на действията и заявките на двете водещи страни стана ясно и пристрастието на премиера ни към „Лукойл“. За съжаление стана ясно, че нищо не се е променило в сравнение с предишните правителства в този контекст.

-Георги

pari.bg Топ 3

1 Колите в Португалия са най-чисти. Сред производителите Тойота е най-близко до заложните в ЕС цели за вредни емисии. Португалия е първата страна, постигнала европейските цели за енергийна ефективност на колите.

2 Хосписите също ще имат право да сключват договори със здравната каса. Близко 66 млн. лв. вече са отпуснати на шест болници в страната за модерна техника за лечение на онкологични заболявания.

3 Кабинетът успя да изнерви всички на пазара на горива. Търговците на горива обвиниха правителството, че подкрепя „Лукойл“ и нелоялната конкуренция, производители на биогорива очакват дори да фалират.

Коментар

Досадна предизборна история

Елина Пулчева
elina.pulcheva@pari.bg

„Брикел“ работи против всякакви правила, а екоминистрството може само да ги констатира и обяви с примирение пред общественото

Фактът, че „Брикел“ работи против всякакви правила, не смущава министерството. То само може да го констатира, даже да го съобщи с примирение пред общественото. А всеки път словесните упражнения по адрес на замърсяващите мощности завършват с даденото в края на миналата година обещание пред общественото, че предприятието ще работи само с два от шестте си котела до края на сезона. После - спира.

Иска ми се да повярвам и този път, че нещата ще се случат както трябва. Но как да бъде убедена в категоричната решителност на държавата? В последните месеци на миналата година държавата се показва абсолютно безсилна пред едно предприятие и няколко хиляди души. Редуваха се гръмки обещания за щурмове и принудително затваряне, а седмица по-късно вече се търсеха не толкова крайни варианти. В крайна сметка с позволенията на държавата един икономически субект беше оставен да работи заради социалните му функции, въпреки че това е против всички правила.

До края на т.нар. отоплителен сезон остава месец. Няма информация въпросът с алтернативната заетост на работниците да има някакво развитие. Има информация обаче за изграждаща се сероочистваща система. Обещанието за нейното изграждане беше единственият въпрос, около който се движиха преговорите между синдикатите на предприятието, ръководството и представители на три министерства - икономическото, социалното и ековедомството. Няма никакви гаранции, че и този път фактът, че тя е в процес на изграждане, няма да продължи драмата „Брикел“. Няма никакви гаранции, че работниците отново няма да излязат на протест. Остава месец, докато научим всичко това. Още отсега обаче е ясно едно - правителството отново ще бъде под натиск да отговори на очакванията на избирателите. Дори и с цената да играе против правилата. Досегашната практика в изборни години не ни прави оптимисти за обратното. А това за пореден път ще докаже, че отлагането на решенията и нарушаването на правилата винаги излизат по-скъпо.

СНИМКА SHUTTERSTOCK

Пари
НАЦИОНАЛЕН БИЗНЕСВСЕКИДНЕВНИК
WWW.PARI.BG
УЛ. КНЯЗ БОРИС I №161
София 1202
e-mail: office@pari.bg
информация: 4395800
Издава
Бизнес Медиа Груп ЕАД,
част от Bonnier Business Press

ИЗПЪЛНИТЕЛЕН ДИРЕКТОР И ГЛАВЕН РЕДАКТОР
Лилия АПОСТОЛОВА
4395802
liliia.apostolova@pari.bg
МЕНИДЖЪР РЕКЛАМА
Станислава АТАНАСОВА
4395851
stanislava.atanasova@pari.bg

РЕДАКЦИОНЕН ЕКИП
Зам. главен редактор
Иван БЕДРОВ - 4395838
ivan.bedrov@pari.bg

Визуален редактор
Албена ПИНО - 4395845
albena.pino@pari.bg

ДЪРЖАВНО УПРАВЛЕНИЕ
Филипа РАДИОНОВА - 4395866
philippa.radionova@pari.bg
Красимира ЯНЕВА - 4395876
krasimira.yaneva@pari.bg
Ани КОДЖАИВАНОВА - 4395845
ani.kodzhaiwanova@pari.bg
Елена ПЕТКОВА - 4395857
elena.petkova@pari.bg
Радослава ДИМИТРОВА - 4395823
radoslava.dimitrova@pari.bg

Елина ПУЛЧЕВА - 4395877
elina.pulcheva@pari.bg
Филип БУРОВ - 4395857
filip.burov@pari.bg

КОМПАНИИ И ПАЗАРИ
Мирослав ИВАНОВ - 4395894
miroslav.ivanov@pari.bg
Николай Вълканов - 4395860
nikolay.valkanov@pari.bg
Изгика ФИЛИПОВА - 4395867
iglika.philipova@pari.bg
Атанас ХРИСТОВ - 4395818
atanas.hristov@pari.bg

Пламен ДИМИТРОВ - 4395857
plamen.dimitrov@pari.bg
Теогора МУСЕВА - 4395876
teodora.mousseva@pari.bg

ТЕНДЕНЦИИ
Биляна ВАЧЕВА - 4395866
biliana.vacheva@pari.bg
Мария ВЕРОМИРОВА - 4395865
maria.veromirova@pari.bg
Дарина ЧЕРКЕЗОВА - 4395877
darina.cherkezova@pari.bg

ФОТОРЕДАКТОР
Марина АНГЕЛОВА - 4395879
marina.angelova@pari.bg
РЕКЛАМА - 4395872, 4395891
факс 4395826
АБОНАМЕНТ И РАЗПРОСТРАНЕНИЕ
4395835, 43 95 836
СЧЕТОВОДСТВО - 4395815
ПЕЧАТ: Печатница София ЕООД
ISSN 0861-5608

BONNIER

Цитат

” Има няколко хиляди, които са се пенсионирали и получават и пенсия, и заплата. Ако тези хора искат да работят, явно пенсионната възраст трябва да се увеличи

► **Симеон Дянков**, финансов министър, по повод хората, навършили пенсионна възраст, които работят в държавната администрация

Статистика

66%

► от българите одобряват забраната за митоманушене на обществени места. Тя се подкрепя дори и от 40% от непушачите, показва проучване на НЦИОМ

Спор за собствеността на “Труд” и “24 часа”

Любомир Павлов и Огнян Донеv са придобили съответно 43 и 40% от компанията, но без знанието на партньора си Христо Грозев

Огнян Донеv и Любомир Павлов официално влязоха като собственици в “Медийна група България холдинг”, който притежава вестниците “Труд”, “24 часа” и “168 часа”. Това показват внесени заявления в Агенцията по вписванията. Третият съсобственик Христо Грозев обаче твърди, че не знае за промяната в собствеността на компанията и че не е подписвал подобни документи.

Публикуваните на сайта на Агенцията по вписванията документи показват, че дружеството “БГ

Принтмедиа” ООД е представявано от Любомир Павлов.

Протоколите от 27 март

Мажоритарен дял от 83% от “Медийна група България холдинг” е бил прехвърлен на името на изпълнителния директор на “Софарма” Огнян Донеv, съобщи първо сайтът на в. “Капитал”.

На 27 март Донеv придобива дела от “БГ Принтмедиа” ООД, която от края на миналата година е едноличен собственик на “Медийна група България холдинг”.

Същия ден Донеv прехвърля 43% от този дял на Павлов. Така само 17% от компанията остават собственост на “БГ Принтмедиа” ООД, в която Павлов също има 47%. Останалите 53% са на австрийската компания

“БГ Приватинвест” ГмбХ, която се представлява от Грозев.

Изненага

Христо Грозев обаче заяви за в. “Пари”, че не е бил уведомен за промяната в собствеността на “Медийна група България холдинг”. “Да, ние също открихме, че има подобна сделка, която все още не фигурира в Търговския регистър, но документите са пуснати за регистрация. Не знам с чий подпис е станало това и какви са причините, но скоро ще разберем и със сигурност ще реагираме”, каза Грозев.

Ако твърденията на Грозев са истина, това означава, че издателите на “Труд” и “24 часа” ще трябва да пренесат спора за собствеността в съда.

► Повече по темата четете на pari.bg и в утрешния брой

” Не знам с чий подпис е станало това и какви са причините, но скоро ще разберем и със сигурност ще реагираме

Христо Грозев

СНИМКА ЕМИЛИЯ КОСТАДИНОВА

Новини

“Дръзки” заминава за Либия

Правителството изпраща фрегатата “Дръзки” в района на операцията по налагане на оръжейно ембарго срещу Либия, съобщи военният министър Аню Ангелов. Участието ще струва 1.5 млн. лв. за месец. Ангелов каза, че военният бюджет се реструктурира и няма да се искат допълнителни средства от централния бюджет. Решението на Министерския съвет по принцип ще бъде за участие до три месеца.

Шефът на БОРКОР е в разрез със закона

Румен Миланов нарушава Закона за администрацията, като оглавява едновременно аналитичния център за борба с корупцията БОРКОР и неправителствената организация Национално движение “Гражданска сигурност”. Според закона ръководители на държавни институции,

създадени със закон или постановление на Министерския съвет, нямат право да участват в ръководството на неправителствени организации.

Колективен иск срещу фонд “Земеделие”

Асоциацията на земеделските производители в България подготвя колективен иск, с който да се оспорят наложените санкции на 5803 производители, които трябва да възстановят част от субсидиите за площ от 2009 г. Списъкът със санкционирани фермери беше публикуван в края на миналата седмица на сайта на Държавен фонд “Земеделие”. Според тях не може да се въвеждат санкции със задна дата.

Повече инвестиции

Инвестициите в България през януари тази година са 103.8 млн. EUR, съобщи Българската агенция за инвестиции. През януари 2010 г. те са били 57.3 млн. EUR, което е увеличение с 81%. 252 фирми от 47 държави са инвестирани в страната през този период. Вложенията са основно от секторите енергетика и телекомуникации, се посочва още в информацията.

Коментар

С умерено недоверие към Русия

Не разбирам от ядрена енергетика и не знам дали атомна електроцентрала в Белене трябва да бъде строена. Но съм сигурен, че руска атомна електроцентрала няма място на българска територия.

Най-важният принцип при голяма инвестиция е диверсификацията. В България вече на практика съществува руски монопол за някои горива - факт, който беше подчертан от енергийния флирт на правителството с “Лукойл” в последните седмици. Освен това засега няма изгледи да се измъкнем от руския монопол за природен газ. В случай че строежът АЕЦ “Белене” все пак се случи, той трябва да бъде поверен на европейски или северноамерикански изпълнител - както от съображения за сигурност, така и за диверсификация. Вместо да ни праща във все по-дълбока зависимост от Кремъл, правителството трябва да обмисли как да стимулира конкуренция във всички сфери на

Никола Пенев
nikola@nicodile.eu

” Държави с имперски амбиции, особено силно недемократични такива, обичат да подхранват самочувствието на по-малки страни в замяна на послушание

енергетиката.

Да оставим и ядрената си енергетика в ръцете на руската държава е риск, който България просто не би могла да си позволи дори ако Русия беше демократична и предсказуема държава. А тя не е и няма изгледи да стане. Вероятно си спомняте газовата криза отпреди няколко зими - когато Украйна си навлече гнева на Путин и в резултат София остана без отопление. Това със сигурност може да се повтори - в много по-сериозен мащаб, ако в бъдеще България има външно-политически различия с Москва.

Държави с имперски амбиции, особено силно недемократични такива, обичат да подхранват самочувствието на по-малки страни в замяна на послушание. Наскоро попаднах на материал от 40-те години, в който някаква българска медия възхвалява Хитлер, задето ни е върнал “изконните територии”. На практика всяка от трагичните грешки на Сърбия в последните няколко де-

сетилетия е резултат на подстрекавана от Русия грандомания. Това обяснява и екзалтирания прием на Путин от сръбските ултранационалисти в Белград миналата седмица. От много години Москва се опитва да ни примами с обещанието, че ще станем “енергиен център на Балканите”. Един вид големи и влиятелни. Само че големи и влиятелни можем да станем само сами - никой, особено Русия, няма да ни го подари.

Колкото до емоционалната страна на нещата - няма причина да ги мислим така наречените “братушки”. Един път са ни освободили, един път ни поробиха - резултатът е равен, така че можем да ги третираме като всеки друг голям, недемократичен, но на моменти неизбежен търговски партньор - с умерено недоверие и следвайки неотклонно единствено българския икономически и политически интерес.

Никола Пенев е доктор по математика от Станфордския универ-

Златна мина ли е Сребърният фонд

Да се инвестират средства от Сребърният фонд на БФБ е риск, който донякъде може да бъде овладян. Има обаче и друга реална опасност - да бъде източен към определени компании

Новината, че Министерство на финансите подготвя промени в закона за Сребърния фонд, които ще му позволят да инвестира в акции и облигации на български компании, очаквано намери стабилна подкрепа, най-вече в лицето на представители на инвестиционната общност, но предизвика и основателна критика. Аргументите както на едната, така и на другата страна са достатъчно силни и не трябва да бъдат пренебрегнати. От една страна, към момента 1.7 млрд. лв. стоят в БНБ при лихви, по-ниски от нивата на инфлация в страната, и просто се топят. Българската икономика безспорно има остра нужда от тях. От друга, това са рискови инвестиции, а точно тези средства - едновременно част от пенсионната система и от фискалния резерв, трябва да бъдат особено добре защитени. Умерените оптимисти смятат, че този риск може да бъде овладян. Има обаче един друг голям риск - източването на фонда към определени компании на корупционен и лобистки принцип.

С розата напред
След фалита на "Леман

Брадърс" през 2008 г. и милиардите долари, изсипани за спасението на други компании гиганти, светът се промени. Няма 100% сигурни компании. Няма и 100% сигурни държави, показана ни го Гърция и Ирландия през последната година, а Португалия е на път да го потвърди. Ето защо мнозина инвеститори смятат, че в днешния изключително глобален свят, където всичко е взаимосвързано, забраната на пенсионни фондове да инвестират във вътрешните пазари е излишна и безсмислена, въпреки че консервативното управление на тези фондове е доминиращият модел в Европа и света.

Подобни инвестиции биха раздвижили не само борсата, а и икономиката ни, казват защитниците на идеята за инвестиции във вътрешния пазар. И на пръв поглед тази алтернатива, макар и доста рискова, изглежда по-добра от настоящото положение - в БНБ парите на фонда нямат никаква доходност, а към момента инфлацията е по-висока от лихвения процент по сметката и просто ги изяжда. Така че дори не са съвсем защитени.

Възможности

От друга страна, според председателя на "КТБ Асет Мениджмънт" Траян Кършутски рискът от нисколиквидния пазар на акции и облигации може да бъде намален, като се определят ниски допустими проценти на инвестициите. Към момента от финансовото министерство не са съобщили колко процента от средствата на фонда ще може да се инвестират в даден инструмент и съответно колко процента от общия пакет.

Друго важно условие, от което може да зависи бъдещето на фонда, е мениджмънтът, който ще бъде избран. "Според мен е добре изборът да бъде максимално публичен и напълно прозрачен, за да няма съмнения. И да бъде отворен към много играчи - дори към БНБ", каза Кършутски.

Неговерие

Всъщност и сега действащите правила позволяват на управлението на фонда да инвестира част от средствата в различни инструменти, включително в акции и облигации, но само на чужди пазари. Досега обаче тези въз-

Факти за Сребърния фонд

- ✓ Сребърният фонд е създаден в края на 2008 г. с цел да гарантира изплащането на държавни пенсии, тъй като солидарната система трупва дефицити. Той трябва да омекоти шоковете в системата за периода, в който се извършва реформата в сектора. Истинска реформа обаче така и не стартира.
- ✓ Във фонда трябва да постъпват 25% от бюджетния излишък на страната и 90% от приходите от приватизация и концесии. В последните 2 години обаче излишък няма, приходите от приватизация пък почти секнаха.
- ✓ Единствените приходи на фонда след последния бюджетен трансфер - през 2009 г., са лихвите от депозита в БНБ - 2.9 млн. лв., и още 300 хил. лв. за първите месеци на тази година. Към момента средствата в него са общо 1.684 млрд. лв.
- ✓ По закон 90% от активите във фонда може да се инвестират в определени финансови инструменти в ЕС или трети страни - включително в акции и облигации. Засега обаче това не е правено.
- ✓ Фондът може да прави вложения и в банкови депозити и инструменти с фиксирана доходност - от 10 до 30% от средствата си.
- ✓ Управлява се от съвет с председател министъра на финансите и заместник-министъра на труда и социалната политика, както и още осем души от финансовото и социалното министерство, НОИ и национално представителните организации на служителите и на работодателите.

можности никога не са били използвани. Защо тогава те се разширяват към вътрешния пазар, не без основание питат скептиците.

Според Института за пазарна икономика инвестиции в българската борса крият твърде голям риск, но не толкова финансов, колкото политически. Причината ни е добре известна - неразрушимите вече двадесет години връзки между властта и опре-

делени бизнес кръгове.

"Според нас възможността за инвестиции на фискални пари в български компании отваря опасност от корупция, лобизъм и обслужване на интересите на определени компании. Опасността 1 млрд. лв. да потънат при определени фирми и Сребърният фонд да изчезне, както мистериозно изчезнаха парите от здравната каса, е съвсем реална", казва старши

икономистът на Института за пазарна икономика Петър Ганев.

И за съжаление е прав - държавата към момента не е заслужила доверието ни. И сценарият, в който парите се разпределят към няколко компании и изчезват, не изглежда по-невероятен от този, в който средствата растат от умели борсови инвестиции.

Ани Когжауванова

СНИМКА SHUTTERSTOCK

Оптимистът

Стоян Тошев,
председател на
Българската асоциация на
управляващите дружества

Близко 1.7 млрд. лв. отлежават в БНБ при много ниска лихва, а времето и инфлацията буквално ги изяждат

Парите трябва да се инвестират

Не само че подкрепяме подобни законови промени, които да дадат възможност Сребърният фонд да инвестира в акции и облигации на български компании, но ние сме и едни от инициаторите на тази промяна. Крайно време е и да се определи мениджмънт, който да управлява този фонд, защото в момент близо 1.7 млрд. лв. бездействат в БНБ - държат се на много ниска лихва, а времето и инфлацията буквално изяждат тези пари, те се топят. Те трябва да се инвестират, да носят доходност, за да може в случай на нужда държавата

да разполага със стабилен, а не с топящ се капитал.

Законовите промени, които обмисля финансовото министерство, ще дадат право на тези средства да се инвестират в акции и облигации на български компании. Това не означава, че те не може и не трябва да се инвестират и в чужди компании и пазари. Ситуацията съвсем не е "или-или".

Разбира се, това би се отразило добре и на българската борса, но по-важното е, че ще се отрази добре на българската икономика.

Песимистът

Петър Ганев,
Институт
за пазарна икономика

Не е добра идея една група хора да определят в кои български компании да се инвестират фискални пари

Решението създава условия за корупция

Ние сме скептични основно заради политическия риск. Много добре знаем, че нерегламентираните връзки между държава и бизнес са факт и от тази гледна точка не е добре една група хора, държавни служители, да определят в кои български компании да се инвестират пари от Сребърния фонд, които са фискални средства. Просто България не е решила политическите си проблеми, за да има доверие на политиците.

Това създава условия за корупция, лобизъм и обслужване на лични

интереси и подобни опасности в България просто не трябва да бъдат пренебрегвани. Иначе опасността един милиард да потъне при определени фирми и фондът да изчезне, както мистериозно изчезнаха парите от здравната каса, е съвсем реална.

И сега законът позволява да се инвестира в определени инструменти в чужбина, но досега не се е случвало нито веднъж. Условията за управлението на тези пари са налице, без да се налагат инвестиции във вътрешния пазар.

Документ за “осигуряване на предимство” предизвика пореден скандал в земеделието

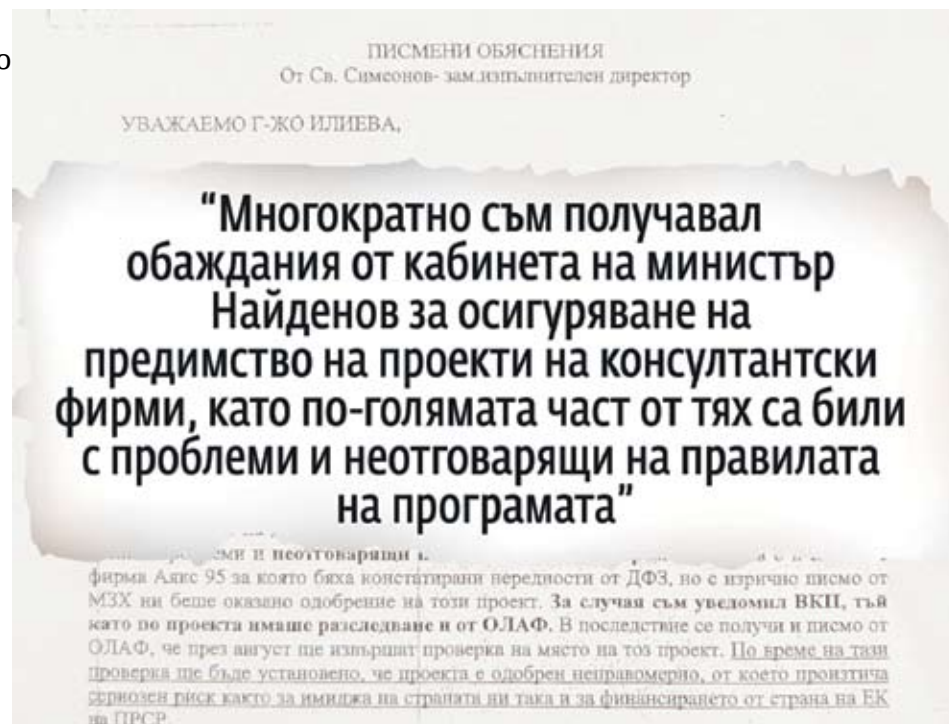
СДС разпространи копие от документ, който показва корупционни практики. Фонд “Земеделие” обаче определи писмото като фалшиво

Оставката на земеделския министър Мирослав Найденов и на шефа на Държавен фонд “Земеделие” (ДФЗ) Светослав Симеонов беше отново поискана от СДС. Този път поводът е документ, който свидетелства за корупция в земеделското ведомство на най-високо ниво. В документа има писмени обяснения от Светослав Симеонов, който към датата на изготвяне на документа - 25 юни 2010 г., е бил зам. изп. директор на фонда, до тогавашния директор на фонда Калина Илиева.

Нажежаване на обстановка

“Многократно съм получавал обаждания от кабинета на министър Найденов за осигуряване на предимство на проекти на тези, както и на други консултантски фирми, като голяма част от тях са били с проблеми и неотговарящи на правилата на програмата”, пише в обясненията си Симеонов, който днес вече е изпълнителен директор на ДФЗ.

По-нататък в писмото пише, че проекти на определени консултантски фирми се ползват с протекцията на зам.-министъ-

ра на земеделието Светлана Боянова и тъй като Симеонов отказвал да им осигури предимство, Боянова изцяло е блокирала работата на фонда.

Истина или не

Сигналът е бил изпратен до парламентарната комисия за борба с корупцията. Тя от своя страна е

сезирала прокуратурата, но отговор и до момента няма, каза председателят на националния предизборен щаб на СДС Борис Марков. Според него фактът, че Симеонов е станал титуляр на фонда без конкурс, означава, че има сделка между него и тези, които участват в корупционните практики.

От фонда обаче съобщава, че писмото е фалшиво, вероятно с фалшифициран подпис, а в деловодството на ДФЗ има заведен съвсем друг документ под този номер. От ДФЗ смятат още и че “това е поредният фалшив документ на бившия изпълнителен директор Калина Илиева”.

Ани Когжаубанова

Умереният оптимист

Трябва да се действа много внимателно

Дяволът е в детайлите. Трябва изключително много да се внимава, когато се прецизират параметрите на това решение, особено когато говорим за акции и облигации. Инвестициите в ДЦК не са особено проблемни, но пазарът на акции и облигации не е много ликвиден и е най-добре да се фиксират ниски допустими проценти по инструментите - 5, може би до 10%.

Все пак става дума за пари, които са част от фискалния резерв. Рискът съществува и той трябва да се ограничи. По света държавите със Сребърен фонд също са много консервативни в управлението му.

Още по-важно е и кой ще управлява фонда. Изборът на мениджмънт да бъде максимално публичен и прозрачен, да бъде отворен към много играчи - дори към БНБ, ако желае. С добър мениджмънт и

Траян Кършутски, председател на съвета на директорите на “КТБ Асет Мениджмънт”

” **Пазарът на акции и облигации не е много ликвиден и е най-добре да се фиксират ниски допустими проценти**

ниски проценти може да се стигне до позитивни ефекти. Особено върху пазара - допълнителна ликвидност, ръст на котировките на акциите и т. н. Дори само психологическият ефект от това, че навлизат фискални пари, би тласнал фондовия пазар нагоре. Косвено, по-скоро като третичен ефект, ще се отрази положително и на стойността на самата борса като дружество, но пък не бих казал, че разликата ще е твърде съществена. **□**

С ПОДКРЕПАТА НА:

SIEMENS
Siemens IT Solutions and Services

Adecco
better work, better life

Sofica Group
partnership beyond outsourcing

Пари
АУТСОРСИНГ 2011
ПОСОКИ НА РАЗВИТИЕ, ПОЛЗИ И РИСКОВЕ
20 април | Holiday Inn Sofia

- България на фона на глобалната картина на аутсорсинг услуги
- Потенциал за развитие на аутсорсинг сектора
- Ползи и рискове за бизнеса

С участието на Михаел Вайс - А. Т. Kearney, Пьотр Рутковски - SourceOne Advisory, Борислав Стефанов - Българска агенция за инвестиции и представители на аутсорсинг компании и бизнеса

ПАРТНЬОРИ:

HR ТРЕНИНГ АКАДЕМИЯ

SeeNews
know how to See

DARBIK

jobs.bg

За повече информация: events@pari.bg | 02 4395 855 | events.pari.bg

Асоциацията на аптеките съобщи за незаконен износ на лекарства

Нерегламентираният реекспорт може да оскъпи медикаментите в България, смятат от асоциацията

► Кое ще повиши цената на лекарствата - промяната в закона, която регламентира свободното регистриране на цени на лекарствата извън позитивния списък, или нерегламентираният реекспорт. За това спорят две фармацевтични организации

СНИМКА БОБИ ТОШЕВ

Някои аптеки в България изнасят незаконно лекарства за страните от Европейския съюз. Това твърди председателят на Асоциацията на собствениците на аптеки (АСА) Николай Костов. Поне около 70 млн. лв. от приходите на фармацевтичния пазар на дребно у нас годишно са придобити от незаконен реекспорт, коментира той. В същото време от Изпълнителната агенция по лекарствата опровергаха информацията, като заявиха, че нямат данни за нерегламентиран износ на лекарства.

Повишени цени

Според асоциацията обаче съществува тенденция на нарастване на незаконния реекспорт и ако тя продължи, това ще доведе до повишаване на цените на лекарствата в България. Това ще се случи по чисто пазарни механизми. Компаниите производители на лекарства започват да повишават цените им на българския пазар, за да ги изравнят или поне да ги доближат до тези на чуждите, за които се изнасят незаконно. Така търговците, които осъществяват нерегламентирания реекспорт, няма да имат стимул да продължават. Най-често незаконно лекарства се изнасят за Германия, Полша и Англия, където цените на медикаментите като цяло са с около 20% по-високи. „Когато едно лекарство струва 5 лв. у нас и 20 лв. в Германия, винаги се поя-

вяват желаещи да спечелят от разликата”, коментира Николай Костов. Това твърдение на АСА също беше опровергано от агенцията по лекарствата. От институцията коментираха, че по Закона за лекарствените продукти в хуманната медицина цените на лекарствата на дребно имат максимален праг, който не може да бъде надхвърлен.

Схемата

Схемата за износ на лекарства от България за страни от ЕС е доста проста, но и ефективна. „Най-често незаконният реекспорт става чрез аптеките”, обяснява председателят на Асоциацията на собствениците на аптеки. По негови данни някои аптеки от северната част на България в близост до Румъния се занимават активно с нелегален износ на медикаменти. Те купуват в големи количества даден вид лекарство,

натоварват го на камиони и го изнасят за страна, в която цените са по-високи. Там продават медикаментите на дистрибутори на по-ниски от пазарните за съответната страна цени, но на по-високи от тези за България. От данъчна гледна точка техният бизнес е изряден. Тъй като според АСА незаконният реекспорт се осъществява предимно в рамките на ЕС, лекарствата преминават безпроблемно през границите. Проблемът обаче идва от това, че аптеките се регистрират като търговци на дребно. А те нямат право да реализират експорт на лекарства. Такова право имат само търговците на едро. „ИАЛ не е констатирала съществуване на прекалено големи количества лекарства в аптеките, което да доведе до съмнение за нерегламентиран износ”, казва още в становището си институцията.

Елена Петкова

Контрааргумент Лекарствата нямало

да поскъпват

► АСА опровергаха твърдението на Националната аптечна камара от миналата седмица, че подготвяната от Министерството на здравеопазването промяна в ценообразуването на някои лекарства ще натовари финансово

пациентите.

► Според собствениците на аптеки, а и според Министерството на здравеопазването това няма да се случи, тъй като промяната, която позволява свободното регистриране на цени на лекарствата, се отнася само до медикаменти извън позитивния списък.

► Те са много малко - около 15 лайфстайл лекарства.

Незаконният реекспорт на медикаменти повишава цените им на българския пазар

Незаконният реекспорт на лекарства повишава цените им на българския пазар, защото фирмите производители се стремят да ограничат тази практика. Те правят това, като увеличават цените на нашия пазар, за да се изравнят или поне да се доближат до тези в Германия например, където цените са с около 20% по-високи. Така тези, които изнасят незаконно, няма да имат интерес да го правят. Това е чисто пазарният механизъм за ограничаване на незаконния реекспорт на лекарства от България. Иначе Изпълнителната агенция по лекарствата трябва да затегне контрола, за да се възпрепятства изнасянето на лекарства от лица, които нямат право да правят това. Другият начин за спиране на незаконния реекспорт е надписите на опаковките да са изцяло на българ-

Николай Костов,
председател на Асоциацията на
собствениците на аптеки

ски език. Тогава този, който изнася, трябва да преопакова лекарствата, а тази дейност ще оскъпи експорта. Имаме данни, че аптеки, които се намират в северната част на България, близо до Румъния, правят подобен незаконен реекспорт на лекарствени продукти от България за Полша, Англия, Германия. Това са страните, за които има най-голям износ на лекарства.

Схемата е много проста.

Незаконният реекспорт става най-често чрез аптеки. Те са търговци на дребно и според Закона за лекарствените продукти в хуманната медицина нямат право да продават на едро като дистрибутори. Въпреки това те поръчват големи количества лекарства от дистрибутори за българския пазар, съответно на по-ниски цени и ги продават в чужбина на по-

” Реекспортът на лекарства се равнява в парични стойности на около 140 млн. лв., като поне половината от тази стойност се пада на незаконния износ

високи цени. В данъчно отношение те са изрядни, но в законово не са. Реекспортът на лекарства се равнява в парични стойности на около 140 млн. лв., като поне половината от тази стойност е незаконен реекспорт. Между 8 и 10% от пазара на дребно за лекарства в България се падат на реекспорта. Тенденцията е той да се увеличава. □

Агенцията по лекарствата няма данни за незаконен износ

В Изпълнителната агенция по лекарствата няма данни за износ на лекарства от търговци на дребно, които по закон нямат право да осъществяват търговия на едро. За износ към страните от Европейския съюз дори не може да се говори, защото той е общо икономическо пространство за свободно движение на стоки и капитали, които не подлежат на митническа проверка. Агенцията не е констатирала съществуване на прекалено големи количества лекарства в аптеките, което да доведе до съмнение за нерегламентиран износ. Несъстоятелно е и твърдението, че цените на лекарствата ще скочат заради незаконен реекспорт на медикаменти. Тъй като по Закона за лекарствените продукти в хуманната медицина цените на дребно имат максимален праг, който не

Изпълнителна агенция по
лекарствата

” Не може да се говори за износ към ЕС, защото той е общо икономическо пространство за свободно движение на стоки

може да бъде надхвърлен. Агенцията осъществява пълен контрол и строго съблюдава дали пределните цени се спазват от субектите на пазара. Ако се появи сигнал, че някъде има неправомерно завишаване на цените на медикаментите, агенцията по лекарствата ще направи допълнителна проверка. □

Трайчо Трайков нарече производствените разходи на “Лукойл” черна кутия

Държавата ще поиска информация за разходите на компанията на събранието на надзорния съвет

Седмица след като шефът на “Лукойл” Валентин Златев и Трайчо Трайков размениха остри реплики чрез медиите, икономическият министър обяви вчера, че производствените разходи на рафинерията в Бургас са “черната кутия”, за която правителството няма информация каква роля играе в ценообразуването на горивата. С това той отново атакува компанията. Освен това министърът се обяви срещу идеята ДКЕВР да регулира цените на пазара на горива, както и срещу плановете на самото правителство за отпадане на биокомпонента от дизела.

Една неизвестна във формулата

Според министъра има обективни фактори, с които може да се обясни поскъпването на горивата, и един такъв е цената на суровия петрол. Той напомни, че акцизите и ДДС са известни и специално акцизът е най-ниският, който може да има в рамките на ЕС.

По думите на Трайчо Трайков всички въпроси за реалните разходи при преработката на суровия петрол трябва да бъдат поставени от зам.-министъра на транспор-

та, информационните технологии и съобщенията Камен Кичев, който е представител на държавата в надзорния съвет на “Лукойл”.

Без излишни усложнения

Според Трайков държавата не иска да създава допълнителни регулации и административни тежести, защото това ще доведе до още повече противоречия. Той коментира, че възможността Държавната комисия за енергийно и водно регулиране (ДКЕВР) да поеме под регулация и цените на горивата ще е стъпка назад. От думите му стана ясно, че тя никога не е била обсъждана сериозно, защото е необходимо да има свободно работещ пазар. “Теоретично не е невъзможно, но не е за предпочитане”, заяви министърът.

Разбор на някои от все още неприетите мерки

По отношение на подпирания мораториум върху горивата Трайков заяви, че това не е мярка, която да реши кардинално проблема. Преди седмица правителството и “Лукойл” се споразумяха да не повишават цените на горивата за крайния потребител. Това обаче беше посрещнато от останалите вериги бензиностанции като намерение за нарушаване на свободната конкуренция на пазара. От икономическия минис-

► Слег като “Лукойл” нападна икономическия министър Трайчо Трайков, той отвърна на удара, като заяви, че единствената неизвестна в крайната цена на горивата са производствените разходи на рафинерията

СНИМКИ МАРИНА АНГЕЛОВА

тър стана ясно, че въпросът за временното махане на биокомпонента от горивата все още се обсъжда и не е намерено решение. Преди седмица правителството обяви, че с тази мярка от крайната цена ще може да бъдат свалени около 6-7 стотинки. Днес обаче икономическият министър коментира, че сметките показват, че биогоривото оскъпява горивата с едва половин

стотинка. “Биокомпонентът е виновен за максимум 0.5-1 стотинка от стойността на горивото и въпросът е защо е толкова по-скъпо това гориво на бензиностанциите”, коментира Трайков.

По европейски изисквания

Изказването на икономическия министър идва ден след като производителите на биогорива представиха

” Ние за енергийна независимост ли се борим или за зависимост

техните разчети. По данни на Националната асоциация по биогорива в България ефектът от мярката ще поевтини дизела с 0.38 стотинки. От асоциацията коментираха и че с подобно решение страната ни ще остане от поставените цели за използване най-малко на 10% биогорива в транспорта до 2020 г. Това пък ще предизвика санкции за България от страна на ЕС.

Министър Трайков припомни, че въз основа на стратегически документи миналата година е поет ангажимент пред ЕК да се въведе смесването на минералния с 4% биодизел. “Ние сме заложили използването на този процент. Въз основа на това бизнесмени са вложили пари в това, работниците разчитат на това, затова все още не е взето решение”, уточни министърът. □

Трайков: Тримесечният мораториум за “Белене” не значи, че се отказваме

До четвъртък се очаква да бъде подписан тримесечен мораториум за замразяване на преговорите с “Росатом”

Подписването на мораториум за замразяване на преговорите с “Росатом”

не означава, че страната ни ще се откаже от проекта за строителството на АЕЦ “Белене”, коментира днес министърът на икономиката, енергетиката и туризма Трайчо Трайков. Изказването му е във връзка с очакваното до четвъртък подписване на мораториум за тримесечно задържане на преговорите по проекта.

Според министъра на-

строенията към “Белене” на всички в ЕС са положителни и никой не е казал да прекратим проекта.

До края на март трябва да бъде подписан 12-ият анекс към договора за АЕЦ “Белене”, който да включва фиксираната цена на проекта. Във връзка с аварията в АЕЦ “Фукушима 1” обаче ще се наложи преразглеждане на въпросите със сигурността на атомната централа у нас. От “Росатом”, чиято дъщерна компания “Атомстройекспорт” е изпълнител на проекта, заявиха, че подобренията в сигурността ще оскъпят “Белене”. Освен това от руската държавна компания обявиха, че фиксираната цена ще важи само ако проектът бъде завършен в предвидения срок - 2017 г. □

► До четвъртък трябва да стане ясно, ще бъде ли подписан тримесечен мораториум върху строителството на АЕЦ “Белене”

2011 **100**me **НАЙ-ВЛИЯТЕЛНИ ЖЕНИ**

КУПЕТЕ ОТ

inmedio RELAY КНИЖАРНИЦИ ПИНГВИНИТЕ Orange center

Пари BONNIER Business Press International

Краткият живот на един електроуред

Правилното изхвърляне на електронни и електрически отпадъци е лесно, но непознато действие за повечето българи

Засега 2011 г. се очертава като една добра година за ИТ сектора. Продажбите на компютри и други електронни устройства се повишават и в близко бъдеще се очаква да достигнат предкризисните си равнища. Все повече българи се сдобиват с ново оборудване за дома като телевизори и аудиосистеми, но се сблъскват с един интересен проблем - какво да правят със старата техника.

Растяща планина от е-смет

Според Гордън Мур, един от основателите на Intel, възможностите на нашите технологии се удвояват на всеки две години. В областта на информационните технологии това наблюдение е известно като Закона на Мур. Свойствата на този закон са чудесни за високотехнологичната индустрия, но имат един неприятен страничен ефект - на всеки две години цели поколения устройства стават морално остарели и трябва да бъдат изхвърлени, превръщайки се в така наречените "е-отпадъци". Всяка година само в САЩ се изхвърлят над 30 млн. компютъра, а в Европа 100 млн. мобилни телефона намират пътя си до буннището. Много хора в момента изхвърлят е-отпадъците на същото място, където и всичко друго - в общия контейнер за смет. Това е проблем, тъй като електрическите отпадъци съдържат както ценни, така и опасни материали - около 60 в сложните електронни елементи. Допреди четири-пет години стоеше основателният въпрос къде точно е правилно да се изхвърлят такива предмети, тъй като такива места на практика нямаше. В момента обаче нямаме такова оправдание

- от 2008 г. у нас работи сериозна система за събирането и рециклирането на тези отпадъчни продукти. Основният проблем, свързан с е-боклуците в момента, е липсата на информираност в обществото.

Лесна процедура

Начините, по които можем да се освободим от старите си уреди, са два, като по-разпространеният от тях е просто да ги оставим на отделените за това места в магазините на големите търговски вериги. Практически всички големи търговски вериги за електроника и електроуреди имат такива места. "Във всички наши магазини има площадки за електронен скрап, както и контейнери за батерии", казва Митко Димитров, финансов директор на "Технополис България". "Освен това при доставки по домовете по желание на клиента вземаме старото оборудване, което заменяме", допълва той. "На паркинга на големите ни магазини имаме места, на които събираме старата техника. Всяка седмица камионите на рециклиращата компания я извозват", казват и от друга голяма верига магазини "Техномаркет". Особено активни в това отношение са трите български мобилни оператора, тъй като мобилните телефони са едно от устройствата, които се подменят най-често. Трите мобилни оператора имат изградени системи за приемане на стари уреди. И трите компании твърдят, че приемат стари уреди без значение откъде са купени. Не сме имали проблеми при работата си с общините, казва Петър Мицин, изпълнителен директор на "Елтехресурс", една от фирмите, занимаващи се с рециклиране на е-отпадъци.

Промяна на манталитета

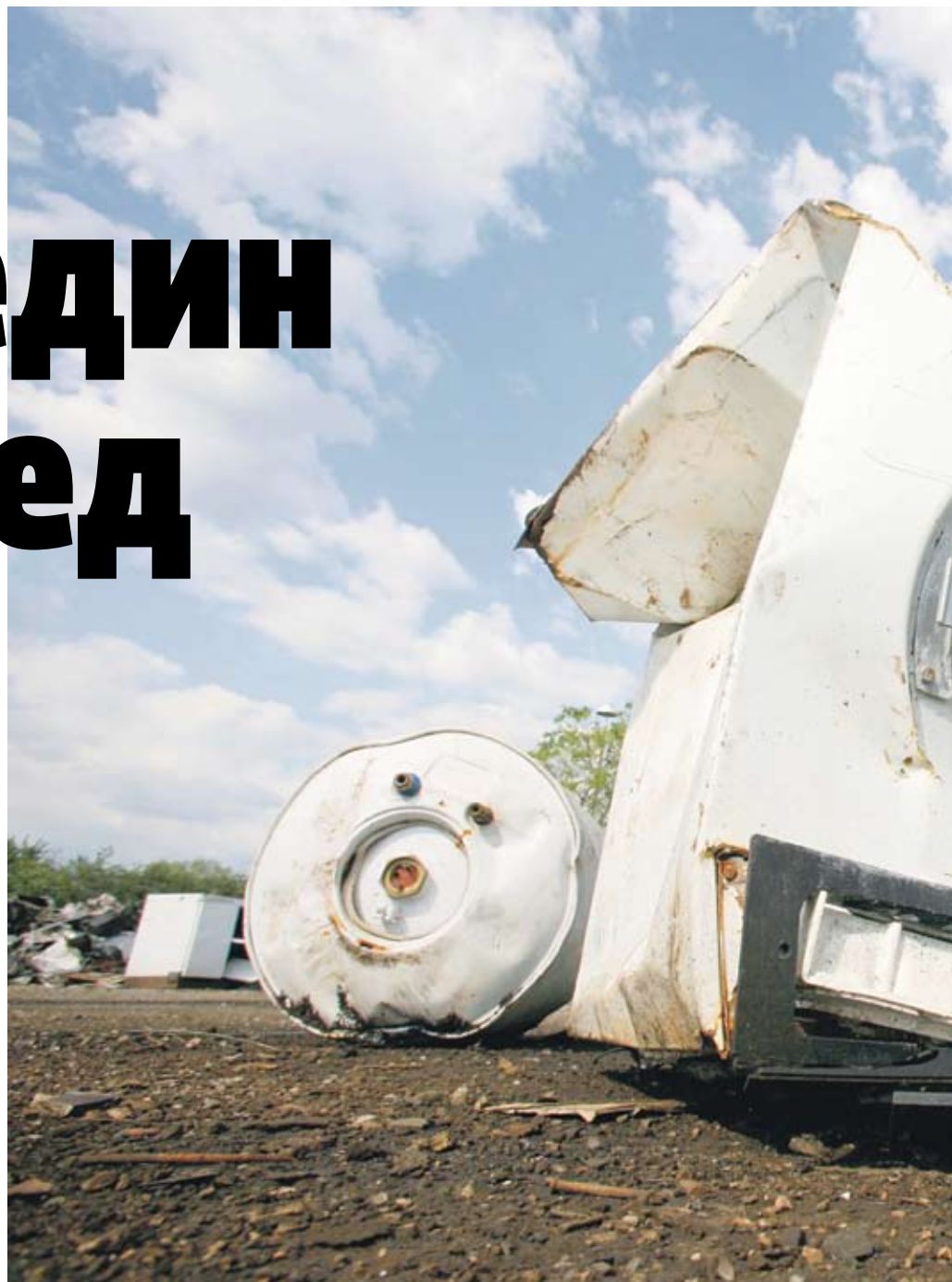
Къде тогава е проблемът? За съжаление този път не можем да обвиним държавата или бизнеса - проблемът е

в нагласата на обществото. "Основният проблем е липсата на навици и култура на рециклиране у населението", казва Петър Мицин. "Макар че сме изградили материалната база за преработка на е-отпадъци, все още не можем да променим общественото мнение", допълва той. "За съжаление почти няма хора, които да си носят старите устройства в магазините, най-успешна е практиката при доставки по домовете - по желание на клиента вземаме старото оборудване, което заменяме", казва Митко Димитров. Компаниите от сектора заедно с различните общини постоянно провеждат информационни кампании за необходимостта от правилно изхвърляне на е-отпадъците. "Българинът не иска да се раздели със старите си уреди от сантименталност и предпочита да ги ползва дори не по предназначение само и само да не ги изхвърли", казва Мицин. Затова според него за справяне с проблема са необходими по-строги санкции и по-добър контрол.

Решението на проблема

Все пак положението, изглежда, се подобрява. "Често провеждаме обучения сред подрастващото поколение, за да привикнат към рециклирането", казва Мицин. Мобилните оператори също казват, че програмите им за връщане на стари телефонни стават все по-успешни. През изминалата година клиентите и служителите на "Глобул" и "Германос" предадоха за рециклиране общо 2.8 т електронни отпадъци, или с 65% повече от 2009 г., похвалиха се от компанията. Другите два телекома отчитат сходни успехи. Изводът е, че в случая са необходими малки промени в навиците ни, които може да ни спестят много пари и проблеми в бъдеще. Поне този път държавата не ни е виновна.

Пламен Димитров

Производител

Компании за реци...

Категории електрическо

Големи домакински уреди
хладилници, перални, печки

Малки домакински уреди
прахосмукачки, тостери, ютии

Информационно и телекомуникационно оборудване
компютри и лаптопи, телефони

Потребителски уреди
телевизори, фотоапарати, аудиосистеми

Осветителни тела

30

► хил. тона е-отпадъци на година трябва да рециклира България

СНИМКА SHUTTERSTOCK

“Виваком”

“Виваком” има политика за рециклиране на устройства от почти две години. Магазините на телекома разполагат със специално създадени места, където потребителите могат да изхвърлят ненужни или развалени електронни устройства, които впоследствие компанията има ангажимента да предостави за рециклиране. Част от вътрешната политика на компанията е

и разделното събиране на отпадъците не само в магазините, но и във всички наши офиси.

Клиентите ни се възползват от програмата. Хората оценяват възможността да има място, където могат да предадат своите остарели или неработещи устройства, вместо да ги държат вкъщи или да ги хвърлят в кофата за битови отпадъци. Разделното съ-

биране на отпадъците вече е доста разпространена култура, която резонно се пренася и при електронните устройства.

Не правим разлика откъде идва отпадъкът. Всеки потребител, който желае, може да предаде или да изхвърли електронното си устройство в местата, предназначени за това, в магазините на “Виваком”. **▣**

“МобилТел”

“МобилТел” има работеща програма за рециклиране на устройства, която стартира през 2009 г. В нашите магазини има специални кътове, в които всеки може да предаде свое устройство за рециклиране. Приемат се не само мобилни телефони, но и зарядни устройства, батерии и тонер касети.

Все повече хора се възползват от тази възмож-

ност, може би защото осъзнават, че до голяма степен от тях зависи опазването на околната среда. Като част от нашата екополитика ние предоставяме и други възможности за опазване на околната среда чрез своята дейност. Такава възможност е например отказът от електронна фактура. Разработихме и мащабен вътрешен проект за енергийна ефективност, който

цели да оптимизира и контролира потреблението на енергия. Част от него е замяната на осветителните тела в магазините на компанията с енергоспестяващи уреди.

В нашите магазини всеки може да предаде устройство за рециклиране, без значение дали е наш клиент, или дали устройството е закупено от “МобилТел”. **▣**

“Глобул”

Още през 2008 г. стартирахме дългосрочната си стратегия за екологична устойчивост Globul Green, като първата инициатива в нея бе националната кампания за рециклиране на мобилни телефони, батерии, зарядни, hands-free устройства и други аксесоари за мобилни телефони. “Глобул” бе първата компания в страната, която даде възможност на потребителите да предадат

за рециклиране мобилни телефони, батерии и аксесоари.

Програмата за рециклиране има безспорен успех, а резултатите от нея надминаха първоначалните ни очаквания. Само за четири месеца от старта й през ноември 2008 г. потребителите на мобилни услуги в България предадоха за рециклиране над 900 кг електронни отпадъци, а

общо за първата година бяха събрани за рециклиране 2182 кг излезли от употреба мобилни телефони, батерии и аксесоари. През изминалата година клиентите и служителите на “Глобул” и “Германос” предадоха за рециклиране общо 2.8 т електронни отпадъци, или с 65% повече от 2009 г. Само за изминалата 2010 г. зелени инвестиции на “Глобул” възлизат на 676 хил. лв. **▣**

Основният проблем е липсата на култура

В момента системата, която сме изградили в 30 общини, действа по два основни потока. От една страна, имаме мобилна група, която посещава различни населени места и квартали, работеща по график, съобразен с общината. Тя може да бъде повикана и по национален телефонен номер. Другият поток е през търговската мрежа на нашите партньори, като в момента работим с над 30 фирми и търговски вериги. Около 90% от тях предлагат екоферта “старо за ново”, при която клиентите получават отстъпка от 10-15%, ако върнат старото си оборудване, така че хората имат и значителен материален интерес да връщат старите уреди. Досега имаме над 7000 точки за събиране на електронни и електрически отпадъци, 700 от тях са в София. В много магазини,

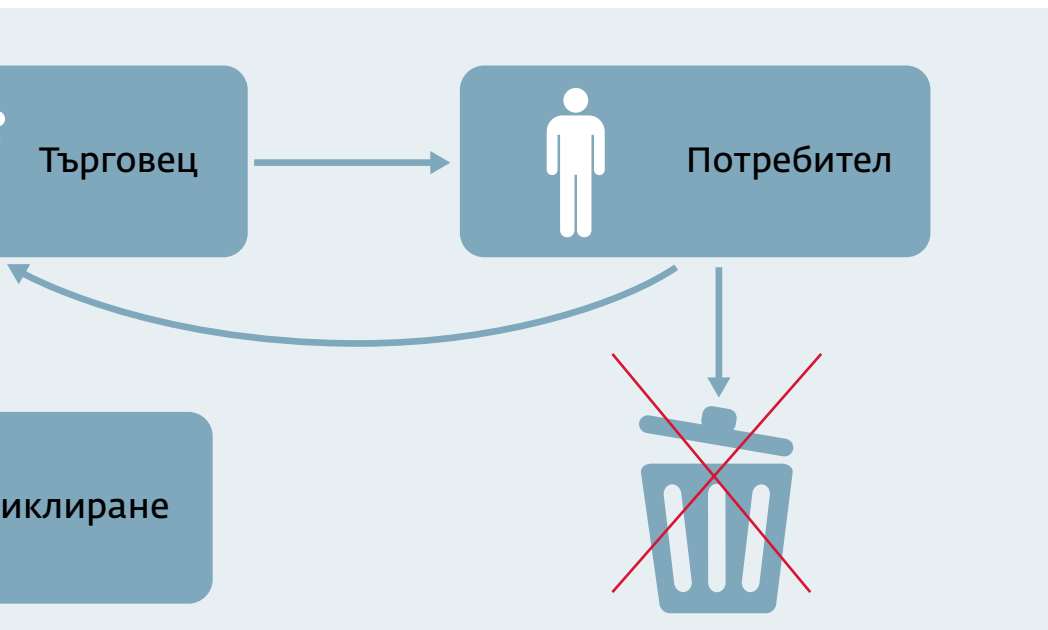
Петър Мицин,
изпълнителен директор,
“Елтехресурс”

офиси и държавни сгради има кошчета за събиране на батерии, които са най-дребният, но и един от най-опасните отпадъци.

Дейността ни започна през 2007 г., а имаме договор с общината от 2008 г. Допреди четири години никога не беше чувал за такава услуга, но сега провеждаме постоянни кампании за почистване и информиране на обществото. Материалната база вече е изградена и нашата система обхваща над 3 млн. души в различните общини, но остава да извървим още много път. Това е основният проблем в момента - липсата на култура на рециклиране. Трябва да научим населението как да изхвърля правилно високотехнологичните

боклуци. Много хора не искат да изхвърлят старите си уреди от носталгия и не се замислят, че вредят на природата, когато все пак го направят.

Предстои въвеждането на европейска директива от 2008 г., според която всяка година България трябва да рециклира приблизително 30 хил. тона такива отпадъци. За да изпълним тази цел, са необходими по-сериозни санкции и контрол. В много общини или изобщо не се предвиждат глоби за неправилно изхвърлени електронни отпадъци, или те не се прилагат правилно. Същевременно една община може да бъде санкционирана, ако в нейните депа боклуци. Така че общините трябва да се дисциплинират и се надявам това да се случи до няколко години. **▣**

и електронно оборудване

Електрически и електронни инструменти
бормашини, триони, шевни машини

Електрически и електронни играчки, артикули за забавление или за спорт
видеоигри, монетни автомати, спортни уреди

Медицински устройства

Уреди за мониторинг и контрол
детектори за дим, термостати

Автомати
автомати за горещи напитки, банкомати

Обстановката във Фукушимата вече е непредсказуема

Според японската агенция за ядрена безопасност все още няма данни, че радиоактивната вода е стигнала до морето

Плутоний е открит в почвата около атомната централа във Фукушима, а от реактора е изтекла радиоактивна вода, съобщава ВВС. Работници се опитват да предотвратят изтичането ѝ в морето. Според ВВС освен в почвата радиоактивна течност е открита както извън някои от реакторите, така и във вътрешността им. Японският премиер Наото Кан коментира, че ситуацията около АЕЦ "Фукушима 1" "продължава да бъде непредсказуема". Той допълни, че "правителството ще работи по проблема в максимална степен на тревога".

Пази морето

Според японската агенция за ядрена безопасност все още няма данни, че радиоактивната вода е стигнала до морето от наводнените тунели вътре в АЕЦ "Фукушима 1". Нивото на водата в подземните тунели, които са в съседство с първи, втори и трети реактор, е стабилно, посочват от агенцията.

Работниците от ТЕРСО - компанията оператор на атомната централа, са наслагали чували с пясък и бетонираха цели блокове около шахтите, които са на 55-70 м от брега, за да може радиоактивната вода, която излиза от централата, да не стигне до морето.

Складирането е проблем

Във водата в тунела, който е вързан за втория реактор, е била измерена радиоактивност над 1000 милисверта на час, доза която може да предизвика радиационна болест.

Радиационните нива на водата в тунелите между първи и трети реактор са много по-ниски, посочва ВВС. Събирането на силно радиоактивна вода в АЕЦ "Фукушима 1" в бъдеще ще породи проблем със складирането и обработването на течността, посочва АФП, цитирайки американски експерти.

Според ТЕРСО и японската агенция за ядрена безопасност не е ясно откъде има изтичане на радиоактивна вода. Същата теза застъпи и американският ядрен инженер Дейв Лохбаум. "Има огромно количество радиоактивна вода и е трудно да се установи откъде идва тя, тъй като там въобще не би трябвало да има такива големи количества от течността", казва пред АФП Лохбаум. Той допълни, че са били установени течове в сградите до първи, втори и трети реактор в комплекса на АЕЦ "Фукушима 1".

Според него тези течове създават сериозни проблеми на експертите, които се борят за овладяване на кризата. От една страна, те трябва да овладеят проблема, да намерят места за складирането на водата, а от друга, да намерят заводи, които са способни да я обработят, за да извлекат радиоактивността, доколкото това е възможно, обясни Лохбаум.

Проблеми с ТЕРСО

Операторът ТЕРСО е обвинен, че не е успял навреме да подаде информация на правителството, както и че е действал непрозрачно. Това е и причината кабинетът да обмисля да национализира временно атомната централа, каза министърът за националната политика на Япония Коичиро Гемба.

Все още е трудно да се оценят щетите от земетресението в Япония, но по различни оценки става дума за над 300 млрд. USD.

Билана Вачева

► В района на Фукушима презледите за радиация са ежедневие

СНИМКА REUTERS

Първи реактор - увредено ядро поради проблеми с охлаждането. Сградата е пробита от газова експлозия. Засечена е високорадиоактивна вода в реактора.

Втори реактор - увредено ядро поради проблеми с охлаждането. Сградата е пробита от газов взрив, съмнения за щети по контейнера. Открита е високорадиоактивна вода в реактора и свързващия тунел.

Трети реактор - увредено ядро поради проблеми с охлаждането. Сградата е пробита от газов взрив, вероятни щети по контейнера. Басейнът на изразходваното гориво е допълнен с вода. Засечена е високорадиоактивна вода в реактора. Горивото в този реактор е 2 млн. пъти по-опасно от обикновения обогатен уран.

Четвърти реактор - спрял преди земетресението. Пожар и експлозии в басейна с изразходвано гориво; нивото на водата е частично възстановено.

Пети и шести реактор - спрени. След първоначално покачване температурата на басейните с гориво е намалена.

В числа

1.1

► трлн. USD ще е бюджетът на Япония за финансовата 2011-2012 г., която започва на 1 април

300

► млрд. USD са материалните щети от земетресението от 11 март

27

► хил. са загинали или изчезнали, а 270 хил. японци са зазубили домовете си

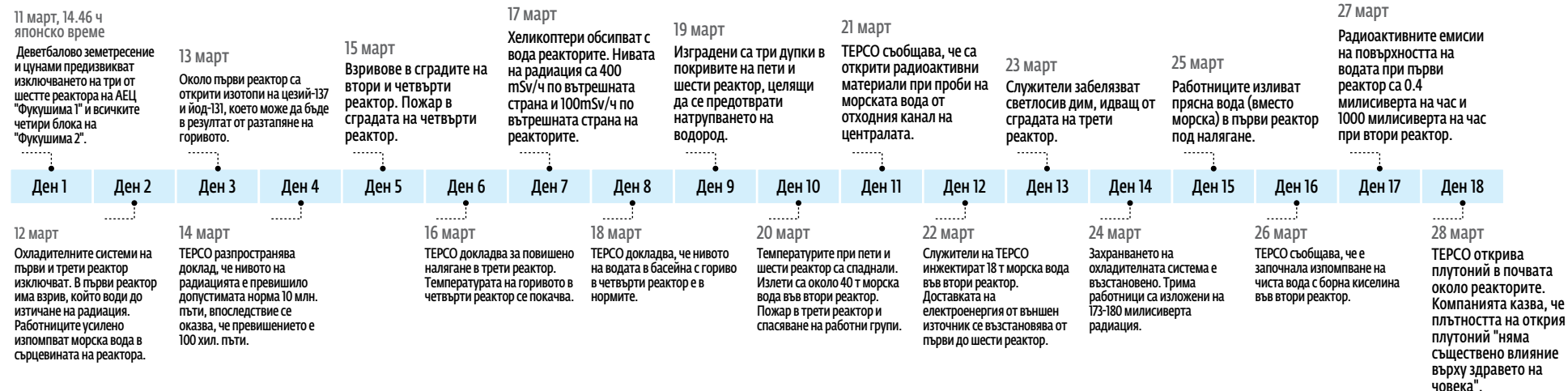
Среща Саркози отива в Япония

► Президентът на Франция Никола Саркози ще пристигне утре в Япония. Той ще се срещне с японския премиер Наото Кан.

► Саркози ще е първият чужд лидер, който ще посети Япония след разрушителното земетресение на 11 март и последвалото опустошително цунами.

► Японските власти поискаха помощ от Франция, за да се справят с изключително сложната ситуация.

Хронология на кризата

Дизайн Две първи награди за Ideal Standard Баня на 2010 г.

Две първи награди присъди журито на конкурса Ideal Standard Баня на 2010 г., след като не успя да определи кой от двата избрани проекта от общо 12 номинации е по-до-

бър. Плакет и грамота от вицепрезидента на Ideal Standard International Васил Кънев получи екипът на LZArchitecture за дизайнерското си решение ISLand и Николай Булев за Nero Gold. Те ще посетят и най-голямото изложение за интериор и архитектура във Великобритания 100% Design, което се провежда през

септември в Лондон. При проведеното онлайн гласуване пък за свой фаворит публиката определи решението "H2O в геометрия" на Gemelli Design Studio. Конкурът се провежда за седма поредна година и цели да представи оригинални дизайнерски идеи за обзавеждане на баня с продуктите на фирмата.

КОМПАНИИ И ПАЗАРИ

Денис Ершов пое курс към подкрепа на кабинета

В битката за контрола над "Петрол" Ершов се опита да спечели на своя страна и правителството

Членът на надзорния съвет в "Петрол" АД Денис Ершов оказа изненадваща подкрепа на правителството в политиката за регулация на пазара на горива. В интервю за Агенция "Фокус" Ершов обяви, че това е четвъртото правителство, откакто той е в България, но първото, което се опитва да "прави поне нещо за систематизацията на пазара". Думите на Ершов дойдоха ден след като по информация в медиите той се е опитал да влезе в сградата на оспорваната между него и Митко Събев компания "Петрол" и да подмени охраната и юридическата компания, които обслужват дистрибутора на горива.

В същия ден търговският директор на "Петрол" Иван Костадинов обяви, че меморандумът за замразяване на цените на горивата между държавата и "Лукойл" е нелоялна конкуренция, подпомагана от правителството. Така в "Петрол" се появиха сигнали за разнотой в позицията.

Преврат или не

В понеделник вечерта сайтът на в. "Труд" писа, че сградата на "Петрол" е атакувана от гардове, и цитира пресаташето на "Петрол" от страна на Митко Събев Албена Ивайлова, че "чуждите гардове са водени от бизнесмена Денис Ершов". Вчера късно следобед Денис Ершов разпространи съобщение до медиите, че дадената от Ивайлова информация относно събитията е "пълна лъжа".

"За уронване на личния ми престиж и достойнство и за разпространяване на невярна информация утре (бел. ред. - днес) Албена Ивайлова ще бъде подведена под съдебна отговорност", се казва в съобщението. Според Ивайлова действията на Ершов от понеделник вечерта са свързани с решения от заседание на управителния съвет, на което са сменени изпълнителният директор и председателят

„ В "Петрол" няма никакви промени, охранителната фирма не е сменена, а документите за управлението се разписват от тримата актуални членове на УС

Иван Костадинов,
търговски директор
на "Петрол"

► Входът на компанията се охраняваше вчера от частни гардове и полиция

СНИМКА БОБИ ТОШЕВ

на съвета на директорите на "Петрол" АД, заместник-председателят на УС на компанията, назначен е прокурист и е сменен управителят на дъщерното дружество "Нафттекс Петрол". На заседанието са отменени всички заповеди на отстранените от съда Светослав Йорданов и Орлин Тодоров и е решено да се отложи насроченото за 12 април общо събрание в компанията.

На това заседание обаче са присъствали само трима от членовете на управителния съвет - Иван Костадинов, Калоян Кършев и Светодар Йосифов. На него не са присъствали отстранените от съда изп. директор на "Петрол" Светослав Йорда-

нов и Йордан Георгиев.

"Това е незаконен документ, а протоколът от заседанието е нелегитимен", коментира пресаташето на "Петрол" от страна на Митко Събев Албена Ивайлова. Самият Митко Събев не беше намерен за коментар.

Документът, с който в. "Пари" разполага, е без попълнени дата и подписи на присъстващите. Търговският директор на "Петрол" Иван Костадинов, който според протокола от спорното заседание на УС вече трябва да е изпълнителен директор, коментира за в. "Пари", че такова събрание изобщо не е имало. "В "Петрол" няма никакви промени, охранителната фирма не е сменена, а документите за

управлението се разписват от тримата актуални членове на УС." Костадинов призна, "че след работно време е имало някакви търкания" на входа на централата, но отрече да е имало сблъсъци на охранители.

Обяснение

"Събитията, които стават в момента, са резултат от съдебната заповед, с която бяха отстранени директорите на "Петрол" АД Светослав Йорданов и Орлин Тодоров", обясни бившият финансов директор на "Петрол" АД Цветан Димитров, който беше уволнен от Митко Събев, но сега според протокола от спорното УС е назначен за прокурист.

"Те направиха всичко възможно мажоритарният акционер в компанията Денис Ершов да не може да си свърши работата, като от 1 януари тази година отстранените директори не са допуснали никой", твърди Димитров.

За компанията, която е раздирана от противоречия, предстоят важни решения, включително и рефинансиране на дълговете й. "Поканени са много големи международни компании, които са готови да рефинансират дълговете, но те не могат да влязат в сградата и да преговарят, защото Митко Събев и двамата досегашни директори не ги пускаха", твърди новият прокурист Цветан

Димитров.

По думите му над 3 хил. акционери на дружеството търсят обезщетение за щети, нанесени от досегашното ръководство. "Искахме да обезпечим нормалното протичане на преговорите за рефинансиране на дълга и затова се стигна до тези събития", твърди Димитров.

"Старите директори целяха компанията да се доведе до фалит. Над 200 млн. лв. са злоупотребите само през миналата година", добави Димитров. По думите му сега "старите шефове" се опитват да попречат на последните усилия да се спаси дружеството.

Мирослав Иванов
Атанас Христов

Изобретенията и патентите НОСЯТ МИЛИОНИ евро

Един от трите завода за производство на стъпални регулатори в света - "Хюндай Хеви Индъстри България", продава продукцията в над 30 страни

Може ли и в България да се печели от изобретения, които са патентовани? Отговорът е да. При това добре. Един от примерите е бившият софийски завод "В. Коларов", който през 1997 г. е купен от южнокорейската компания Hyundai Heavy Industries Ltd. Заводът е купен заради произвежданите в него стъпални регулатори, които регулират напрежението в трансформаторите, обяснява проф. Тони Драгомиров, консултант по научно-техническото развитие в "Хюндай Хеви Индъстри България".

Производство и износ

Именно стъпалните регулатори са основното производство на завода. След това тези уреди се вграждат в по-големите и по-скъпи трансформатори,

които също се сглобяват на производствените площадки на предприятието. Българското предприятие е една от трите компании в световен мащаб, които произвеждат стъпалните регулатори, твърди Тони Драгомиров. По думите му именно в тези устройства се внедряват множество изобретения, които се патентоват. "Откакто Hyundai купи завода, са направени около 50 нови изобретения за стъпалните регулатори", добавя Драгомиров. Той е категоричен, че от патенти и изобретения може да се печели, и то добре, и твърди, че иновациите са единственият начин да си конкурентоспособен.

Продукцията на завода се изнася в над 30 страни в Европа, Азия, Африка, Близкия изток и Латинска Америка.

Цени и обороти

Самите стъпални регулатори не са най-скъпата стока, която се произвежда в завода. Тони Драгомиров обяснява, че цената на изделията варира между 15 и 100 хил. EUR в зависимост от големината и функциите, които ще изпълнява. Не това носи и голямата част от приходите на компанията. Годишният оборот от стъпалните регулатори се изчислява на около 25 млн. EUR, казва Тони Драгомиров. По думите му кризата е довела до около 30% спад в нивата на продажбите, но обемите вече се връщат на обичайните си нива.

По-голямата част от приходите на "Хюндай Хеви Индъстри България" са от продажбата на трансформатори. Цената на един от тях може да достигне до

1.5 млн. EUR, а годишните продажби са за около 60 млн. EUR.

Розово бъдеще

През тази година ръководството на българския завод на Hyundai Heavy Industries си е поставило задачата да увеличи броя на разработените стъпални регулатори, което да гарантира растежа на дела в продажбите по света. Целите на предприятието са до 2015 г. да удвои обема на продажбите, което би ги отвело на ниво от близо 200 млн. EUR на година. "Тази задача ни е поставена от централата в Южна Корея", казва Тони Драгомиров. Според него освен това са заложени и много нови изделия, които са базирани върху изобретения на компанията. "Бъдещето и перспективите са добри", завършва Драгомиров.

Атанас Христов

► Стъпалните регулатори, произвеждани в "Хюндай Хеви Индъстри България", са монтирани в множество различни типове трансформатори, които работят в Русия, Южна Корея, Румъния, САЩ и много други страни в Азия, Европа, Южна и Северна Америка

25

► млн. EUR е годишният оборот при стъпалните регулатори, който е достигнат в годините преди кризата

1.5

► млн. EUR може да достигне цената на един силов трансформатор, произведен в българския завод на Hyundai Heavy Industries Ltd.

30%

► е понижението на обемите на продажби на стъпалните регулатори заради световната икономическа криза

150

► млн. EUR оборот от продажбата на трансформатори е целта, която ще преследва "Хюндай Хеви Индъстри България"

Интервю Проф. Тони Драгомиров, консултант по научно-техническото развитие в "Хюндай Хеви Индъстри България"

Целта ни е до 2015 г. да удвоим обема на продажбите

Преди кризата бяхме планирали продажбите на стъпални регулатори да стигнат 50 млн. EUR, а на трансформаторите - до 150 млн. EUR

► Проф. Драгомиров, какво произвежда "Хюндай Хеви Индъстри България"?

- Hyundai купи бившия завод "В. Коларов" през 1997 г. Стъпалните регулатори са традиционни изделия за този завод. Първите бяха произведени през 1962 г. Всички тези изделия са направени на база български изобретения и патенти. Някои от тях вече изтекоха. Срокът на давност на патента е 20 години.

Откакто Hyundai купи завода, са направени около 50 нови изобретения за стъпалните регулатори. Произвеждат се силови трансформатори. Това са изделия, които може да се видят във всяка подстанция. Те се произвеждат съвместно със стъпалния регулатор на напрежение, който регулира напрежението с цел да не се прекъсва електрозахранването. Напрежението се колебае, защото се включват различни консуматори, и затова трябва да се поддържа на някаква минимална стойност. При трансформаторите няма нещо, което може да се изобретява.

► Къде са основните пазари, на които продавате?

- Всичко се произвежда на база изобретения и конкуренцията е голяма. Има две основни фирми, с които се конкурираме. Едната е Maschinenfabrik Reinhausen, Германия, а другата е ABB, Швеция. Това сме трите фирми, които открай време под-

държат производството на стъпални регулатори на ниво изобретения и патенти.

Ако едните развиват нещо ново, конкурентите го правят, но малко по-различно. Това е начинът да си конкурентоспособен. Давам примера, че изобретението е висша форма на иновациите, защото ако не правим нови изделия, продажбите няма да са конкурентни.

Стъпалните регулатори първо се влагат в нашите трансформатори. Един голям трансформатор може да достигне до 1.5 млн. EUR, стъпалните регулатори вътре струват 60-80 хил. EUR. Цената на самите стъпални регулатори варира между 15 и 100 хил. EUR. Освен че ги вграждаме в трансформаторите, има над 30 страни, в които се продават отделно тези стъпални регулатори.

► Какъв оборот реализира компанията от продажбата на стъпални регулатори?

- Годишният оборот при стъпалните регулатори преди кризата беше достигнал около 25 млн. EUR. По време на кризата имаше около 30% спад, но това понижение вече се възстановява. Трансформаторите са по-голям обем, защото са по-скъпи. Оборътът при тях е около 50-60 млн. EUR годишно. Имаме задача от централата в Южна Корея да удвоим обема на продажбите до 2015 г.

Тази борба без изобретения не може да стане.

► Означава ли това, че може да се печели от изобретения и патенти в България?

- В България има много добър патентен закон. Хубавият закон и спазването

му ни поставят на едно от челните места в Европа по защита на патентите.

Първото ми изобретение е от 1965 г., когато Иван Попов беше зам. министър-председател. Той купи лиценз от водещата компания Maschinenfabrik Reinhausen, която има цял патентен отдел. Тогава дойде желанието и необходимостта да правим стъпални регулатори. Това изобретение започна да се произвежда и да се изнася в Египет и други страни. После постепенно започнаха да се патентоват и други изобретения.

Тези стъпални регулатори се вграждат само в различните видове трансформатори и помагат за регулиране на напрежението. Те вероятно са най-сложният апарат за регулиране на високо напрежение. Самите регулатори ги произвеждат ограничен брой страни, докато останалите апарати ги произвеждат стотици заводи.

В България обаче непрекъснато намалява броят на подадените за патентоване изобретения. От изобретения и патенти може да се печели. Истината е, че перспективат фирмите, които създават изобретения. Малко са компаниите, които в България подават документи за патенти. Сред тях се вижда и "Спарки Елтос". Много са активни дружествата от химическата индустрия.

► Защо Hyundai избра България и този завод?

- Само заради стъпалните регулатори. Корея, Русия, Турция произвеждат всичко, но не и стъпални регулатори. Това говори, че изделието е високотехнологично. Hyundai Heavy Industries е съвсем различ-

на компания от Hyundai Motors, които произвеждат автомобилите Hyundai.

Под шапката на Hyundai Heavy Industries има голяма корабостроителница, заводи за производство на трансформатори.

Истината е, че ако не бяха корейците, не се знае какво щеше да се случи със завода. Разговорите за продажбата започнаха през 1992-1993 г., но сделката стана факт през 1997 г. Имаше много разговори, включително и с ABB, с френски и австрийски фирми.

► Произвеждате ли соларни панели?

- Не. Ние ги внасяме, понеже в Корея се произвеждат такива изделия. Все още обаче няма внедрени мощности в България.

► Какви са очакванията за бъдещето на "Хюндай Хеви Индъстри България"?

- Имаме инвестиции и от европейските фондове. Лично Томислав Дончев дойде да види. Истината е, че се инвестират средства от централата и от печалбата на българския завод.

Заводът, макар че има криза, е добре. Бъдещето е удвояване на обемите продажби на трансформаторите и стъпалните регулатори. Преди кризата бяхме планирали продажбите на стъпални регулатори да стигнат 50 млн. EUR, а трансформаторите - до 150 млн. EUR. Малко обаче се охладиха ентузиазмът. Във визията до 2015 г. сме заложили нови изделия, които са на база изобретения. Запазихме колектива, имаме и много млади конструктори. Бъдещето и перспективите са добри.

Атанас Христов

► Силовите трансформатори, които произвежда заводът в София, се използват за нуждите на енергийната система в България, но немалка част от тях се продават и на външни пазари. По-голямата част от произведените трансформатори са оборудвани със стъпални регулатори, произведени в българския завод

Снимки Боби Тошев

Булбанк: Прогнозите за ръст на инфлацията ще повишат лихвите

Повечето отпуснати кредити от банката през миналата година са благодарение на средства, дошли от компанията майка

Средносрочните прогнози са за ръст на инфлацията, а това ще доведе и до повишаване на основния лихвен процент (ОЛП). Това прогнозира на среща с журналисти Левон Хампарцумян, главен изпълнителен директор на УниКредит Булбанк. Последната лихвена статистика на Българската народна банка показва, че на годишна база нивата на лихвите по кредитите се понижават, но банкери прогнозират, че тази тенденция скоро ще се обърне. По думите на Левон Хампарцумян най-лошият сценарий ще е, ако в България се съчетае високата инфлация със стагнация на икономиката. “Преживяхме периоди на висока инфлация, но тя беше съчетана със силен икономически ръст и ОЛП от 4-5% не беше проблем”, твърди Хампарцумян.

Нов директор

Банката представи и промяна на директорския пост “Банкиране на дребно”. Позицията вече ще се заема от Паскуале Джамбои. Новият мениджър в компанията веднага прогнозира, че пазарът на ипотечни и потребителски креди-

ти в България има накъде да се разширява. Според Джамбои съотношението на дълг на населението в България спрямо брутният вътрешен продукт (БВП) е сред най-ниските спрямо средноевропейското ниво. “Съотношението на гражданския дълг спрямо БВП при ипотечните кредити в България е около 13%, а средното за Европа е 50.1%, което говори за голям потенциал за разширяване на отпускането на нови кредити”, обясни Паскуале Джамбои. “При потребителските кредити в България задължениостта на населението спрямо БВП е 10% при средни нива за Европа от 30%, което също дава възможност за ръст на пазара”, добави Джамбои. Според него повечето раздадени заеми се определят от пазара, нивото на потребление и други.

По-голям портфейл

От банката отчетоха 10% ръст на кредитирането през миналата година. “За този ръст използвахме повече пари от компанията майка”, обяви Андреа Казини, главен оперативен директор на УниКредит Булбанк. По думите му компанията не

► Паскуале Джамбои (влясно) прогнозира разширяване на пазара на потребителско и ипотечно кредитиране в България заради ниската задължениост на населението

СНИМКИ ЕМИЛИЯ КОСТАДИНОВА

се страхува да кредитира повече, отколкото са привлечените средства.

С цел набиране на свеж ресурс и засилване на позициите в сегмента банки-

ране на дребно от Булбанк представиха нова депозитна кампания. Основно тя е насочена към съществуващите клиенти на банката, но няма да се пренебрегват

и новите. “Искам да станем лидери на пазара на банкиране на дребно, след като сме водещи при корпоративното банкиране”, категоричен беше Паскуале

Джамбои. “Без депозити не може да кредитираме, защото влоговете са суровината в нашия бизнес”, добави Джамбои.

Атанас Христов

“Топлофикация-София” прогнозира дългове за 556 млн. лв.

Очакваната загуба за тази година е 7.6 млн. лв.

Новото ръководство на “Топлофикация-София” очаква в края на годината задълженията на дружеството да стигнат 556 млн. лв. Планираната загуба за 2011 г. е 7.6 млн. лв., а в плана за оздравяване на дружеството е записано, че за последните 4 г. са натрупани над 120 млн. лв. загуби. Събираемостта на сметките от битови абонати пък е едва около 43%.

Увеличаване на приходите и по-висока събираемост на старите задължения на абонатите, внедряване на нова информационна система и съкращения на персонала. Това са основните мерки, записани в оздравителния план на “Топлофикация”, направен от новия директорски борд.

Подобряване на събираемостта на текущите сметки ще се постигне чрез информационната система. С нея по-бързо ще се решават проблемите по жалбите

на гражданите. Освен това “Топлофикация” ще разиграва томболи, в които лоялните клиенти ще получават отстъпки от дължимите суми към дружеството, обясни преди време изп. директор на дружеството Стоян Цветанов. Ръководството на дружеството предлага още да се въведе задължително плащане на сметки с 12 равни вноски и една изравнителна.

Новият директорски борд предлага още да сключи договори с адвокатски кантори, които да водят дела към хилядите длъжници. Освен това бордът иска разрешението от Столичния общински съвет да бъдат подписвани извънсъдебни споразумения с някои от длъжниците, като бъдат приспаднати сумите, за които е изтекъл давностният срок и се уговори начин на плащане на останалите задължения. Освен това от дружеството предлагат да подписват договори с разсрочено плащане с некоректните абонати.

Само през тази година от дружеството ще бъдат съкратени между 50 и 70 души. Новият директорски

► През тази година от дружеството трябва да бъдат съкратени 50-70 души, смята изп. директор Стоян Цветанов

борд е установил, че поддържането на собствени каси е нерентабилно.

Красимира Янева

Клаузата за автоматично подновяване ще отпадне и при “МобилТел”

Новите договори на компанията вече няма да включват тази практиката

Срочните договори, предлагани от “МобилТел” от 5 април, няма да включват клауза за автоматично подновяване при изтичане на първоначалния срок, обявиха от оператора. Промяната ще бъде въведена за всички нови договори за услуги, предлагани от компанията. Отпадането на клаузата означава, че след изтичане на срока договорът става безсрочен при същите условия, при които е подписан. Това стана ясно след среща между изпълнителния директор на “МобилТел” Андреас Майерхофер и председателя на Комисията за защита на потребителите Дамян Лазаров.

Единодушно решение

Така “МобилТел” става вторият мобилен оператор у нас, който премахва автоматичното подновяване. Тази промяна влезе в сила за абонатите на “Виваком” от 1 март тази година. Преди месец и трите

► Мобилтел стана вторият български телеком, който реши да се откаже от автоматичното подновяване

големи български телекома изяви намерението си да се откажат от тази клауза, ако и останалите участници на пазара го направят. От “Глобул” не коментираха дали предвиждат някакъв конкретен ход в тази насока освен вече заявеното намерение. Още преди време компанията обяви, че ще въведе тази практика едва когато всички останали мобилни

оператори го направят.

Нов закон

Отпадането на практиката за автоматично подновяване съвпада с плановете на Министерството на транспорта, информационните технологии и съобщенията (МТИТС) за промени в Закона за електронните съобщения, които да я забранят.

Пламен Димитров

Siemens AG е пред историческо реструктуриране

Компанията ще продаде осветителния си бизнес и ще създаде ново поделение за големи инфраструктурни обекти

Германският концерн Siemens AG е пред едно от най-големите реструктурирания в 164-годишната си история. Компанията планира да продаде дъщерната Osram - втората най-голяма компания за осветителни тела в света по приходи от продажби след Philips Lighting. Успоредно с това Siemens ще създаде изцяло ново поделение (извън досегашните си три), което ще се занимава с големи инфраструктурни проекти.

Разглява със 105-годишен бизнес

Над 50% от Osram ще бъдат продадени чрез първично публично предлагане на акции (IPO) по-късно тази година. Решението е взето в понеделник от надзорния съвет на компанията. То отразява визията на главния изпълнителен директор на Siemens Питър Лешер, който ще се концентрира върху енергетика, здравеопазване, инфраструктура и индустриално оборудване.

Osram е едно от най-старите звена на компанията със 105 години история. Бизнесът с осветителни тела донесе на Siemens 4.68 млрд. EUR приходи и оперативна печалба от 569 млн. EUR през 2010 г., показва отчетът на компанията.

Най-голямото IPO от десетилетия

Osram се оценява между 5 и 7 млрд. EUR от анализатори. Което означава, че продажбата ѝ ще бъде най-голямото IPO в Германия от близо десет години насам. Това показват изчисления на Bloomberg, според които средната стойност на IPO е 119.5 млн. EUR. За този период е имало 203 първични публични предлагания, от които най-голямото е било за 1.8 млрд. EUR на компанията за индустриални двигатели Tognum AG.

Siemens все пак ще запази миноритарен дял в компанията. Набраните от продажбата на Osram средства ще се натрупат към досегашните кешови резерви на концерна от 15.6 млрд. EUR. С този ресурс Siemens ще се насочи към придобиването на нови компании, които оперират в основните му сфери на дейност.

Четвъртият стълб

Към основните три подразделения на Siemens

► Визията на главния изпълнителен директор на Siemens Питър Лешер е концернът да се концентрира върху енергетика, здравеопазване, инфраструктура и индустриално оборудване

скоро ще бъде добавено ново под името "Инфраструктура и градове" (Infrastructure Cities). То ще концентрира в себе си производството на вла-

кове, летищна техника и строителни технологии. Подразделението ще бъде оглавно от досегашния стратегически директор Роланд Буш.

"Всичко има дълбок смисъл и ще подчертае защо Siemens е един от най-добре организирани и широкопрофилни доставчици на инфраструктурни

технологии в света, който подпомага развиващите се държави в тяхната модернизация", коментира Николас Хайман, анализатор в Sterne Agee Leach Inc. □

Мениджъри на BP може да бъдат съдени за убийство

Новината предизвика поевтиняване на акциите на петролния гигант

Щатски федерални прокурори обмислят дали да повдигнат обвинения за убийство срещу мениджърите на британската петролна компания BP заради решението им, довели до миналогодишната експлозия на нефтената платформа "Дийпуотър хърайзън" в Мексиканския залив. При инцидента загинаха 11 работници на платформата и се стигна до най-големия нефтен разлив в американската история.

Разследващите също така проучват показанията пред Конгреса на ръководителите на замесените в инцидента компании, включително и бившият изпълнителен директор на BP Тони Хейуърд. Целта е да се установи дали изявленията им за това какво са знаели преди инцидента отговаря на истината.

До 10 години затвор

Евентуалните обвинения ще са за непредумишлено убийство, за което се предвиждат присъди до 10 години затвор. Разследване-

то е фокусирано върху решенията на мениджърите, предхождащи инцидента, с които вероятно е била жертвана безопасността за сметка на скоростта и разходите. Разследващите преглеждат електронната поща и други документи, за да установят дали официалните лица от BP и другите замесени компании са укрили информация при миналогодишното изслушване пред Конгреса.

Американски експерти по екологични дела отбелязват, че индивидуалните обвинения срещу служители на корпорациите не са типични, но това е начин да се постигне по-голям възпиращ ефект.

Скоро след инцидента миналата година Департаментът по правосъдие започна гражданско и криминално разследване срещу компанията, като през декември беше заведен граждански

иск, а по криминалните обвинения все още тече разследване. След инцидента срещу BP са заведени повече от 350 индивидуални и корпоративни съдебни дела за обезщетение за финансови и морални щети.

Цената на пробала

Повдигането на обвинения в убийство ще доведат и до завишаване на санкциите към компанията от страна на американското

правителство. Слуховете за готвените мерки свалиха акциите на BP на Лондонската борса с 2.3% до 466.2 пенса. Петролният разлив миналата година срива акциите на компанията с 55% от 658.2 пенса през април до 296 през юли.

След разлива BP пое ангажимент да изплати 20 млрд. USD компенсация на засегнати от нефтения разлив. Досега са изплатени около 4 млрд. на държавата и местните власти за почистване на бреговата линия и обезщетения. □

СИМКИ BLOOMBERG

Поправка

► В бр. 59 на в. "Пари" в статията "Инвестор" АД привлече 3 млн. лв. от увеличение на капитала си" е допусната неточност. Това не е първото публично предлагане на акции от страна на компанията, а второто. Извиняваме се на читателите.

НАЦИОНАЛЕН ТЕЛЕФОН ЗА ЗАЯВИ
0 7001 7001
НА ЦЕНАТА НА ЕДЕН ПУБЛИЧЕН РАЗГОВОР

6000 НАСЕЛЕНИ МЕСТА
ВСИЧКИ КУРИЕРСКИ УСЛУГИ
ДО ВСЯКА ТОЧКА НА БЪЛГАРИЯ

НА ЕДНАКВО
НИСКА ЦЕНА

SPEEDY
LUMEN DELIVERY SERVICE
РЕЧЕРС. СТОПЕРО.

Регионални
индекси

Ведущият индекс на БФБ поскъпна

Sofix: 442.81

↑ +0.48%

Рекорден скок за широкия индекс

BG40: 133.27

↑ +1.07%

Минимален спад за сръбския бенчмарк

BELEX15: 756.61

↑ +0.03%

Акция на деня

„ФНИ България“

125 800

► книжка от „Фонд за недвижими имоти България“ АДСИЦ преминава през Българската фондова борса, като цената ѝ се повиши с 4.86%

Световни
индекси

Ведущият индекс в САЩ се повиши в началото на сесията

DJIA: 12 249.90

↑ +0.43%

Германският пазар твърдо стоеше на „червено“

DAX: 6914.93

↓ -0.34%

Борсата в Токио пак излезе на загуба

Nikkei225: 9459.08

↓ -0.21%

Лугер

Intercontinental
Hotels

3.82

► процента се повишиха акциите на британската компания. Цената гостигна на 12.76 GBP за акция

Стока на деня

Kakao

4.2

► процента се понижиха фючърсите на какаото с доставка през май до 3113 USD за тон

Медта остава под натиск заради ситуацията в Япония

Големите запаси на метала са сигнал, че липсва търсене от страна на Китай

Цената на медта остава под натиск заради аварията в атомната електроцентрала във Фукушима и страховете, че японските автомобилни компании може временно да спрат производството в китайските си заводи, което да свие търсенето. Допълнителни притеснения идват и от коментара на Morgan Stanley, че значителното увеличение на наличностите може да е сигнал за липсата на търсене от страна на Китай, който е най-големият потребител на метала.

Наголу, наголу

В продължение на няколко дни медта поевтиняваше на световните пазари, като в края на търговията в САЩ в понеделник достигна най-ниското си ниво от повече от две седмици. На борсата в Ню Йорк фючърсите с доставка през май намалеха с 1.6% и

затвориха при цена от 9590 USD/т, което е най-малката стойност от 9 март насам. В Лондон тримесечните доставки поевтиняха с 1.5% до 9535 USD/т, въпреки че по време на търговията вчера възстановиха частично загубата си.

Остават затворени

Според анализатори цените на медта остават под натиск, тъй като инвеститорите смятат, че търсенето от страна на автомобилните производители няма да се засили скоро. След земетресението в Япония и последвалите вълни цунами повечето автомобилни заводи в страната остават затворени вече трета седмица. Сред засегнатите компании са и доставчици на автомобилни части, като Renesas Electronics. По оценка на Macquarie Bank в резултат на временното спиране на мощностите автомобилният сектор няма да произведе между 400 и 425 хил. коли. В един автомобил се влагат до 28 кг от метала, показват данни на Copper Development

Association, цитирани от Bloomberg.

Неоправдани очаквания

Запасите на мед, които се отчитат от London Metal Exchange, нарастват постоянно през последните три дни и вече са на най-високото си ниво от 6 юли насам. В момента резервите са с 26% по-големи от отчетеното дъно на 10 декември 2010 г. Според Morgan Stanley това може да означава, че Китай не купува обемите, които всички са очаквали. Това заключение може да се направи и от митническите данни за вноса на преработена мед в страната, който миналия месец достигна най-ниското си ниво от две години насам. □

9590

USD/т достигнаха фючърсите на метала с доставка през май по време на търговията в Ню Йорк

► По-малкото търсене на метала в Азия понижи котировките

СНИМКИ BLOOMBERG

Спаг

► Цената на златото се понижи за четвърти пореден ден след сигнали, че американската икономика се възстановява по-добре от очакванията. Фючърсите на благородния метал с доставка през юни загубиха 0.1% от стойността си, което намали цената в Ню Йорк до 1419.70 USD за тройунция. В Лондон кюлчетата с незабавна доставка също загубиха 0.1% от стойността си до 1418.54 USD за тройунция

Цената на петрола
продължи
да се понижава

Суровината достигна най-ниската си стойност за последната седмица

Цената на суровия петрол продължи низходящото си движение на световните борси. В основата на поредното понижение на суровината са бойните действия в Либия и новините, че бунтовниците в северноафриканската държава напредват към родния град на Муамар Кадафи - Сирт. Цената се понижи с повече от 1.2% по време на срещата на световните лидери в Лондон, които обсъждаха как ще се оформи Либия след края на войната. Това доведе до спекулации, че конфликтът в страната, която е третият по големина производител на петрол в Африка, скоро ще приключи.

Коментари

Освен за ситуацията в Либия анализатори, цитирани от Bloomberg, изразяват загриженост и за евентуални подългосрочни икономически

щети заради земетресението и последвалата го ядрена криза в Япония.

Фючърсите на американския лек суров петрол с доставка през май се понижиха с 0.3%, което намали цената до 103.63 USD за барел. Порано през деня цената на черното злато се понижи до 102.70 USD за барел, което е най-ниската стойност от 22 март насам.

Цена

В Лондон цената на сорта Брент с доставка през май последва негативния тренд и отчете спад от 0.4% до 114.38 USD за барел.

Освен новините от Либия негативно влияние за цената на петрола оказаха и данните за продължаващия спад в цените на жилищата в САЩ. През януари S&P/Case-Shiller - индексът, който следи цените в 20-те най-големи града в страната, се е понижил с 3.1% на годишна база, което е най-силният спад за последната година. Това е шестото поредно месечно понижение. □

Има риск за финансирането на европейските банки

Заради противоречивите правила за платежоспособност на застрахователите и изискванията на Базел III банките няма да успеят да наберат нужното дългосрочно финансиране

Европейските банки са принудени да продават повече дългосрочни облигации заради целите, които са си поставили регулаторите ЕС да предотвратят нова финансова криза. В същото време застрахователните компании, които са основните купувачи на такива дългови инструменти, не може да инвестират в тях заради ограниченията, наложени им от европейската директива „Платежоспособност II“.

Противоречиви регулации

Съгласно правилата за ликвидност на банките, определени в Базел III, трезорите в Европа трябва да наберат 2.3 трлн. EUR дългосрочно финансиране, показват данните на американската McKinsey&Co. Двата регулаторни механизма - банковият и застрахователният - обаче си противоречат, обясни Саймън Хилс, изпълнителен директор на Британската асоциация на банките, в която членуват повече от 200 банки от 60 държави. Единият казва, че банките трябва да имат повече дългосрочно финансиране, а другият предупреждава застрахователите да внимават, когато купуват такива инструменти. По думите му това е голям проблем за трезорите.

Президентът на Европейската комисия Жозе Барозу призова за нова система на финансова регулация,

► Президентът на Европейската комисия Жозе Барозу призова за нова система на финансова регулация, която да има „обща база“ за отделните държави, регулатори и международни организации

СНИМКА BLOOMBERG

която да има „обща база“ за отделните държави, регулатори и международни организации. Неговите усилия срещнаха подкрепата на лидери като германския канцлер Ангела Меркел и президента на САЩ Барак Обама. Противоречациите си правила за банките

и застрахователите обаче поставят под въпрос тези усилия.

Изисквания на Базел III

Базел III трябва да влезе в сила през 2019 г. и въвежда изискването банките да разполагат с пари в брой или с достатъчно ликвидни активи, които да им позволят да покриват задълженията си в продължение на година. Целта е да се откъснат финансовите институции от краткосрочното финансиране от други кредитори, които „пресъхнаха“ по време на кризата и доведоха Lehman Brothers до фалит.

Според McKinsey сегашният бизнес модел показва, че до 8 години банките ще имат недостиг на дългосрочна ликвидност в размер на 2.3 трлн. EUR. Сумата се равнява на почти половината от капиталовия и ликвиден недостиг съгласно правилата на Базел III. За американските банки тази сума е около 2.2 трлн. EUR, твърдят още от McKinsey. За да намалят този дефицит, банките ще трябва или да издават повече облигации с падеж над 1 година, или да увеличат депозитите си. През последните 12 месеца ев-

ропейските банки са пласирали дълг с падеж пет и повече години на стойност 893 млрд. USD, показват данните на агенция „Блумбърг“. Застрахователните компании държат около 60% от подчинения дълг на банките, което ги прави най-големите притежатели на банковите облигации, посочват от германския застраховател Allianz.

Платежоспособност на застрахователите

Европейската директива за дейността на застрахователите Платежоспособност II, която трябва да влезе в сила през 2013 г., може да промени това. С влизането ѝ в сила дългосрочните корпоративни облигации стават по-скъпи за застрахователите. А точно това е и времето, когато банките планират да пуснат за продажба рекорден по обем дълг. Банките ще трябва да компенсират невъзможността да пласират облигации с повече заемни средства чрез дългови разписки от други банки, увеличаване на дългосрочните депозити или ограничаване на кредитирането.

Новите правила обаче правят притежаването на дългосрочни банковите об-

лигации „неатрактивно“ за застрахователните компании. Заради това те лобират в Брюксел за облекчаване на новите правила, твърди Андриу Мос, главен изпълнителен директор на най-големия британски застраховател по продажби Aviva Plc.

Проблемите са по-дълбоки

Дори и без изискването на Платежоспособност II банковите регулатори имат проблеми с привличането на застрахователните компании като купувачи на нови ценни книжа, които имат за цел да подсилат капиталовата им база.

Условно конвертируемите облигации, които се конвертират в акции, не представляват интерес за застрахователите, тъй като в случаи на криза те ще трябва да поемат загубите, съобщиха през януари от Асоциацията на британските застрахователи. Липсата на интерес към тези инструменти заедно с капиталовите изисквания на Платежоспособност II поражда сериозни трудности за банките и нуждата от задоволяване на финансирането им. Това може да принуди кредитните институции да потърсят други източници на финансиране. □

2.3

► трлн. EUR дългосрочно финансиране трябва да наберат банките според изискванията на Базел III

60%

► от дългосрочните облигации на банките са собственост на застрахователите, което ги прави най-големите притежатели на такива активи

2019

► година трябва да влязат в сила изискванията на Базел III

СЪОБЩЕНИЕ ДО АКЦИОНЕРИТЕ:

Райфайзен Капиталанлаге Гезелшафт м.б.Х. (Седалище: площад Шварценберг 3 А-1010 Виена, Австрия) в качеството на управляващото дружество на **Райфайзен-AR-Глобален-Балансиран фонд от фондове** и **Райфайзен-Глобален-Основни-Акции** информира инвеститорите, че дистрибуцията на двата фонда в България и реинвестирането в дялове от тези инвестиционни фондове ще бъде преустановено от 31 март 2011 година.

В тази връзка беше публикувано съобщение на Българска Комисията за Финансов Надзор на 25 февруари 2011 година.

Райфайзен Капиталанлаге Гезелшафт м.б.Х., Виена

СЪОБЩЕНИЕ

Столична община, район „Кремиковци“ на основание чл. 22, ал. 4, и 121, ал.1 от ЗУТ и заповед на кмета на район „Кремиковци“, съобщава, че на 6.04.2011 от 16:30 часа, в залата на р-н „Кремиковци“ ще се провежда обществено обсъждане на проект: Проект за изменение на ПУП-ПРЗ за УПИ III-за лятно кино, пешеходна зона и озеленяване, басейн, в кв. 10 по плана на м.Ботунец, район „Кремиковци“, гр. София.

„Руен Холдинг“ АД, гр. Кюстендил, уведомява, че е публикувал на 24.03.2011 година в „БФБ-София“ АД и Комисията за финансов надзор одитирания Годишен финансов отчет на дружеството за 2010 година. Желаящите могат да се запознаят с отчетите в седалището на дружеството, гр.Кюстендил, ул. „Оборище“ 5, всеки работен ден от 9 до 17 часа.

Валентина Бешевишка, маркетинг мениджър на AVON за Дунавския регион

При козметиката няма спад, тъй като е от първа необходимост за жените

Успехът на директните продажби в бранша е личният контакт с клиентите

► Госпожо Бешевишка, как се развива козметичният бранш сега?

- Наричаме 2010 г. „годината на двете половини“. Първата и втората бяха различни. На всички им е ясно, че кризата в никакъв случай не е отминала, но наистина последната година беше предизвикателна за бизнеса ни. Началото не беше особено успешно, но през втората половина нещата се подобриха значително, особено заради новите продукти, които пуснахме. През втората половина на 2010 г. реализирахме ръст.

► И все пак как се развива компанията, която предлага продуктите си чрез директна продажба? Свидетели сме на нови марки, които влязоха на пазара - различни гръцки и други фирми.

- Всяка марка, която предлага козметика, е наш конкурент на пазара. По отношение на това какво се промени у потребителя - той със сигурност стана много по-взискателен, много по-логичен, не така емоционален. И цената е от значение, а ние предлагаме качествени продукти на достъпни цени. Тук идва предимството на модела на директните продажби, когато човекът, който предлага козметиката, е в много близък контакт с клиентите, може да ги консултира за продуктите. А ние предлагаме от масови продукти, до такива, които са от среден клас, цените са различни и това много ни помага.

► Каква е разликата между България и другите гържави от Дунавския регион?

- Ориентирани сме най-вече в средния ценови клас и не мога да кажа, че сме се преориентирали. А дали в България е по-различно - не е. Сътрудничим си с другия регион - Западна Европа. Разликата е в ценовата политика на компанията. Тя е свързана с жизнения стандарт и цените в дадената държава.

► Това означава ли, че за един и същи продукт потребителите плащат съвсем различни суми, които се определят според гържавата?

- Цените са много сходни, но се различават, както казах, в зависимост от жизнения стандарт. Не мога да сравнявам с една Франция или Англия, но за Полша, Унгария, Чехия и т. н. сме позиционирани на едно и също ниво. Но в тези държави, общо взето, общото

ценово равнище не е много различно.

► На колко възлиза козметичният пазар в България?

- Има такива данни, те са на независимата агенция Euromonitor. Към края на 2009 г. пазарът в България възлиза на 301.8 млн. USD. Данните за 2010 г. обаче все още не са готови.

► Каква е вашата оценка за развитието на пазара, въпреки че все още няма точни данни?

- Откакто е започнала така наречената криза, козметичният пазар не намалява. Няма ги двуцифрените ръстове, които се генерираха преди 2009 г. Дотогава пазарът растеше с двуцифрени числа. В момента няма негативен тренд и очакваме, че когато бъдат готови, данните няма да покажат спад на пазара. Козметиката е от първа необходимост за жените и продажбите ще се развиват.

► В световен мащаб компанията отчита 6% ръст на приходите. Продажбите са повече, но печалбата намаляла ли е, защото хората са се обърнали към по-евтини продукти?

- Продажбата на продуктите е основно перо на печалбата, но има и други. Много ни помага оптимизацията и глобализацията за реализация на икономии от мащаба.

► А какъв е стимулът на една жена да стане представител на компанията и да предлага продуктите? Печели ли се от тази работа, или водещо е удоблетворението, че работиш за любимата марка?

- Освен паричната печалба и възможността да развиеш собствен бизнес, водещо при решението за работа с AVON е и удовлетворението от общуването и развитието на хората в твоя екип. Със сигурност възможността за печалба е налице, но зависи каква левта си поставя човекът - колко енергия и време иска да инвестира, за да се развива. В тази връзка ние имаме добри програми за обучение на нашите координатори, така че да развием бизнеса.

► За да се изпълни една поръчка обаче, тя трябва да е за определена сума. Ако това не се случи, представителите плащат от своя джоб за доставката на продуктите. Сега по време на кризата има ли спад на поръчките и намаляват ли сумите на поръчките?

- Средната стойност на поръчките не е намаляла, защото козметичният сек-

тор не е толкова засегнат от кризата. Интересът на клиентите се поддържа от всяка нова брошура и постоянното обновяване на портфолиото от продукти.

► Има ли достатъчно интерес от страна на хора, които искат да продават продуктите ви. И случва ли се сега поради загуба на основната работа дистрибуторите да се откажат от AVON?

- Със сигурност има случаи на хора, които по-скоро стартират бизнес с AVON в тази икономическа ситуация, отколкото да се отказват от него. Това показват и резултатите ни от 4% ръст в активните представители през изминалата година. Интересът през годините е постоянен и всяка година към нас се присъединяват нови хора.

► Всъщност вие не изплащате пари на дистрибуторите си. Тогава какво ги стимулира?

- Всеки представител получава процент отстъпка от продуктите в брошурата. За лоялните ни представители той е доста стимулиращ и винаги допълнен с атрактивни промоции и подаръци.

► Какво е водещото, така че една компания за директни продажби на козметика да се наложи на пазара?

- Качеството на продуктите е на първо място, след това е цената и най-вече силата на този бизнес е личният контакт.

► Кои гържави от Дунавския регион се развиват най-добре?

- Всички. Напоследък Унгария дръпна много напред, но като цяло всички. Не мога да ги класирам, защото всяка държава е на различен етап от развитието си. Не може да сравняваме един 5-годишен и един 20-годишен пазар. Много зависи и от конкуренцията в дадената държава.

► Къде имате най-голяма конкуренция?

- В България, Унгария, Сърбия конкурентната среда е доста силна.

► Ако трябва да съпоставите AVON в България и AVON в Румъния, какви са приликите и разликите?

- Двата пазара са много различни, защото румънският е доста по-голям. Но въпреки това тези два пазара се развиват паралелно, огледално.

► Представихте много социално отговорни кампании, които ще развивате през тази година. Това ли е един от стълбовете,

СНИМКА МАРИНА АНГЕЛОВА

Визитка Коя е Валентина Бешевишка

► Валентина Бешевишка е завършила Английската гимназия в Плевен, а след това УНСС, специалност международни икономически отношения.

► От 1996-1999 г. е асис-

мент на маркетинг мениджъра на „Бритиш Американ Табако - България“ ЕООД, а по-късно е маркетинг мениджър, който анализира пазара на цигари.

► От 1999 г. работи в „Avon Козметикс България“.

► Две години по-късно създава отдел „Маркетинг“, чието управление поема.

► С разрастването на

бизнеса на компанията и последователното отбавяне на офиси в Македония през 2005 и в Албания през 2006 г. става маркетинг мениджър за България, Македония и Албания.

► През 2009 г. заема позицията маркетинг мениджър за Дунавския регион: Унгария, България, Сърбия, Македония, Албания, Черна гора.

на които разчитате за преднина на пазара?

- Компанията е създадена преди 125 години, за да се грижи за жените, а социално отговорните ни кампании са част от естественото ни развитие и мисия - да

бъдем компания за жени. И така вече 66 години, защото „Фондация Ейвън“ за жените е създадена през 1955 г.

► Каква е общата ви прогност за годината?

- Не очакваме изненади през тази година. Имаме силен старт. Въпреки кризата вярваме, че ще задържим позицията си на един от лидерите на козметичния пазар в България.

Рагослава Димитрова

ТЕКСТИЛНА

ИНДУСТРИЯ

СПЕЦИАЛНО ИЗДАНИЕ

Поръчките в шивашката индустрия нарастват

Всички мениджъри от бранша очакват повече поръчки

Кризата в шивашката индустрия вече е преодоляна. Това вече не е просто коментар или наблюдение, а и официална статистика. През изминалата година фирмите са изнесли облекла на стойност 1.4 млрд. EUR, или с 14.9% повече на годишна база, показват официалните данни на Българската асоциация на производителите и износителите на облекло и текстил (БАПИОТ).

Още през миналата година поръчките от чуждестранни възложители се увеличиха и дори се наложи някои от фирмите да ги отказват или да ги пренасочват към по-малки производители. От началото на тази година положителната тенденция продължава с пълна сила, твърдят от БАПИОТ. Мениджърите на компании от бранша прогнозираят, че в края на 2011 г. ще бъде отчетено ново увеличение. Поръчките ще се върнат на нивото от 2007 г., ще бъдат два пъти по-големи в сравнение с 2009 г. или поне ще нараснат с 20% спрямо 2010 г., сочат различните прогнози.

Но не всичко е розово
Шивашката индустрия обаче все още не е преодоляла старите си проблеми. Към момента един от основните е намирането на кадри. Оказа се, че независимо от високата безработица фирмите трудно намират служители. Заради кризата в сектора редица фирми бяха закрити и немалко хора останаха без работа. В края на 2010 г. работещите в шивашката индустрия са спаднали с 14.2% на годишна база до

Насоки Приоритетите на шивашката индустрия

- ▶ В стратегията за развитие на шивашкия бранш са заложили 3 основни приоритета:
- ▶ Разширяване на международните пазари
- ▶ Повишаване на квалификацията на работна ръка
- ▶ Постигане на повече ефективност в предприятията

113.190 хил. В момента вече има поръчки и секторът се съживява, но или няма желаещи, или просто не са обучени добре и не могат да работят бързо и качествено. Липсват не само работници в цеховете, а и добри ръководители на средно ниво, които да могат да организират работния процес. Най-много трудности в това отношение имат Русе и Плевен, където има и най-много шивашки предприятия.

Вечният конкурент

Друг проблем в сектора е увеличеният евтин внос от Китай. Ако в България една мъжка риза струва 10 лв., подобна се внася от Китай за 0.50-1 лв. Заради начисляването и на ДДС българският продукт се оскъпява допълнително.

„Всичко това категорично пречи на вътрешния пазар. Стоките, които са произве-

▶ Липсата на квалифицирани кадри, конкуренцията от Китай и затрудненият достъп до евросубсидии са основните предизвикателства пред шивашката индустрия

СНИМКА БОБИТОШЕВ

дени в България, са неконкурентни основно заради по-високите цени”, казва председателят на БАПИОТ Валерия Жекова (интервю с нея на стр. 21). Свитото вътрешно потребление затруднява още повече развитието на вътрешния пазар и компаниите разчитат основно на износ. Към европейските пазари са насочени 95% от изнасяните стоки. За вътрешния пазар сега работят много малко фирми, които имат утвърдени собствени малки пазари и явна клиентела.

Без европару

В момента фирмите от сектора се оплакват и от трудностите с еврофинансирането. Миналата година стана ясно, че те са изключени от възможността да кандидатстват за технологична модернизация по Оперативна програма „Конкурентоспособност”.

Така технологичното им обновление, вместо да се улесни, се затрудни, което пък оказва влияние на качеството на продукцията и възпрепятства възможностите им да отговарят на изискванията на възложителите.

Очакванията за бъдещето

Независимо от проблемите мениджърите на компаниите за облекло са оптимистично настроени за 2011 г. „Надяваме се поръчките да се върнат на нивата от 2007 г. Показателно е това, че капацитетът на компаниите е запълнен и няма фирми, които да намаляват производството”, обясни Жекова. „В момента доверието на чуждестранните клиенти се възстановява, а поръчките растат”, коментира наскоро пред в. „Пари” и собственикът на „Пирин-Текс” Бертрам Ролман. Очакванията му са, че през

2011 г. браншът ще отчете 20% ръст и др.

Увеличение в пъти прогнозираят и всички останали участници на пазара. И само времето ще покаже дали прогнозите им ще се изпълнят. А за да си гарантират това, от сектора залагат на бъдеще - разширяване на международните пазари, подобряване на квалифика-

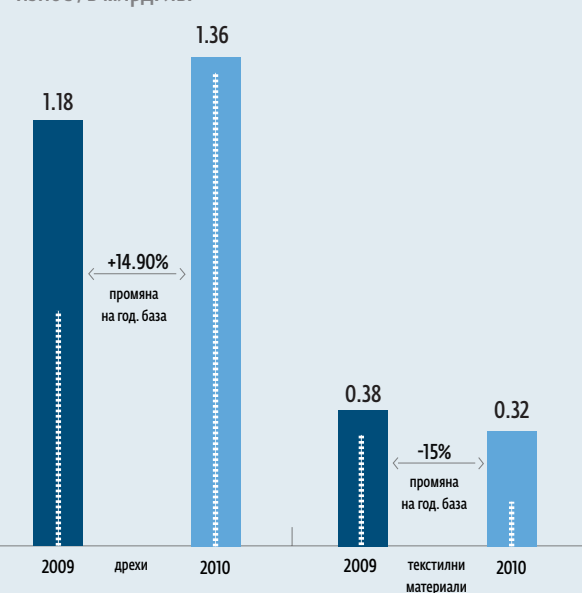
Специфика Изнасяме по-малко текстил

- ▶ Ако при облеклото има добро развитие, данните за текстила показват спад. За 2010 г. са изнесени текстилни материали за 322.3 млн. EUR, или с 15% по-малко на годишна база.
- ▶ Основната причина за намаления износ е, че много от текстилните предприятия са прекратили работата си. „Много малко от българските текстилни фирми произвеждат продукция, която да е конкурентна и като качество, и като цена”, коментира Валерия Жекова, председател на БАПИОТ.

цията на работната ръка и повишаване на ефективността на работата в предприятията. Конкретните им цели предвиждат и конкретни параметри, като повишаване на добавената стойност с 20%, изравняване на средната заплата в сектора с тази в страната, подобряване на енергийната ефективност в сектора с 20% и др.

Рагослава Димитрова

Развитие на индустрията ▶ износ /в млрд. лв.

Източник: БАПИОТ

Акценти

Целите, които си поставят от сектора

- ▶ Целите, които си поставя секторът за по-добро-

то си развитие до 2020 г., са:

- ▶ Повишаване на генерираната добавена стойност с 20%
- ▶ Запазване на дела на износа
- ▶ Намаляване на дела на работата по поръчка изця-

ло с материали на клиентите с 20%

- ▶ Изравняване на средната работна заплата в сектора с тази за страната
- ▶ Увеличаване на броя на предприятията, които прилагат международно-

признати стандарти в областта на управлението, качеството и корпоративната социална отговорност, ежегодно с 5%

- ▶ Подобряване на енергийната ефективност в сектора с 20%

Интервю Валерия Жекова, председател на Българската асоциация на производителите и износителите на облекло и текстил

Не ни достигат работници

Поръчките от тази година са на нови, по-високи цени

► Госпожо Жекова, как се развива текстилният бранш сега? Запази ли се тенденцията за ръст на поръчките?

- Случи се това, което прогнозирахме. В Европа има икономическо оживление, което изпразни магазините. А местата, където може да се поръчват качествени облекла, не са много. Това са България, Македония, Румъния, Албания и Сърбия. Има голям интерес към капацитета на България. Запитванията са все повече.

Сбъдна се обаче и другото ни очакване - да не можем да се възползваме от подобрения пазар, защото нямаме достатъчно работна ръка. Свиването на сектора от 2007 до 2010 г. ни постави в положение да не можем да приемем това, което ни се предлага. Това не е добре, защото тези поръчки ще бъдат възложени все някъде. Възложителите ще се насочат към други страни, макар и с по-големи рискове.

► Финансовите възможности на фирмите ли са причина за трудно намиране на кадри, т.е. ниски заплати?

- Въпросът не опира до финансов капацитет, а до това, че българите не работят. Социалната политика на държавата е доста добра и възможността да се живее със социалните помощи кара хората да не работят. Това обрича на неуспех всички производствени сектори. Липсват технолози. Причините се коренят в образователната система - няма кадри с квалификация, която е нужна на нас. Но ние сами се обрекохме на това да нямаме кадри, защото, когато учебните заведения ни предложиха да подготвим програми, не го направихме. В Румъния и Македония например нивото на кадрите на средно управленско ниво е много по-високо.

► Компаниите сега готови ли са да предложат програми?

- Работодателите много ясно осъзнават, че няма да постигнат резултати, ако нямам добра работна ръка. Те вече са отворени да приемат стажанти.

Има и друг проблем. В България със същата работна ръка се произвежда много по-малко, отколкото в Турция и Румъния. При нас заплатите са по-ниски, защото се произвежда по-малко. Проблемът не е в това, че работникът не иска да полага интензивен труд, а в това, че неговият пряк ръководител не може да предложи условия, така че да се произвежда повече - като метод на работа,

технологична дисциплина, организация на трудовия процес.

► В кои райони на страната има най-голям проблем с намирането на кадри?

- В големите градове проблемът е най-сериозен. Русе и Плевен са силни в бранша, но страдат от недостиг на работна ръка.

► Казахте, че липсата на работна ръка ще накара възложителите на поръчки да се обърнат към други страни. Кои са евентуалните конкуренти на България?

- Поръчките, които не може да бъдат поети от българските фирми, ще се насочат другаде - към страните от близките региони, бившите републики от Съветския съюз - Казахстан, Узбекистан. Натам се насочиха много поръчки и това ще бъде един бъдещ център за развитие. Възможностите за развитие в Македония са достигнати, но много поръчки се насочват и към Албания. Балканските страни се очертават като основния ни конкурент. Турция също е с много добри позиции в този сектор.

► А на какви цени се правят поръчките сега, повишиха ли се в сравнение с периода на застой по време на кризата?

- Свърхпредлагането на поръчки дава възможност на фирмите да подбират партньорите си. Вече може да се откажат поръчките на един, а да се приемат на друг, който предлага по-добра цена. Друга благоприятна тенденция е, че в годините на кризата в партньорството между българските производители и възложителите имаше договорка, че ще има спад на цените, за да може да се работи. Сега започнахме да работим на по-добри цени. С дългогодишните партньори се върви към по-високи цени, за да се стигне поне до нивата от 2008 г.

► Кои страни правят най-големи поръчки от България?

- В момента Италия, Германия и Франция.

► Печалбите на шивашките фирми обаче са предимно от износ, а не от вътрешни продажби.

- Да, вътрешният пазар все още се свива, покупателната способност на населението в България все още върви надолу. Има и малки фирми, които продължават да работят и разчитат само на вътрешния пазар. Това са утвърдени малки, които имат своите клиенти, наложени са на пазара и при тях свитото потребление не се отразява толкова. Но не са малко и тези, които замразиха производството на облекла със собствена

„ Поръчките, които не може да бъдат поети от българските фирми, ще се насочат другаде - към страните от близките региони

СНИМКА ЕМИЛИЯ КОСТАДИНОВА

„ Пазарът пак се съживява и за малките фирми, защото големите няма как да произведат това, което са поели като ангажимент

марка и предпочетоха да запълнят капацитета си с поръчки за износ, за да може да запазят работната си ръка и позициите си.

► Преди кризата буквално имаше шивашки цехове във всеки град. Какво се случи с тях?

- Гръцките цехове затвориха. Някои от тях бяха купени от други, за да се запази производството. Броят на фирмите не е намалял много. По-сериозно намаля броят на заетите в компаниите. Големите и средните много намалиха персонала си.

В момента обаче пазарът

пак се съживява и за малките фирми. Натоварвайки капацитета си между сезоните, големите производители приемат по-големи поръчки и няма как да произведат това, което са поели като ангажимент. Работи системата за превъзлагане на поръчките - за да запазят капацитета си някои големи производители прехвърлят поръчките на 10-15 по-малки фирми, които не може да работят самостоятелно с външните възложители.

► Тоест има нещо като споразумение между малките и големите фирми?

- Сътрудничеството между малките и големите производители наподобява кльъстерни структури.

► Какво стана с проблемите по Оперативна програма "Конкурентоспособност"?

- Стигна се до съда. Няколко фирми от шивашката, обувната и мебелната промишленост подадохме жалба заради това, че сме

дискриминирани и фирмите нямат достъп до схемата "Технологична модернизация на малките и средните предприятия".

Сега сме лишени от възможност да кандидатстваме по европейски програми за покупка на оборудване.

► Има ли много фирми, които кандидатстват по европрограми? Колко от тях получават одобрение?

- В началото на годината беше обявен списък с одобрените клиенти. Има повече от 10 проекта от сектора, които са одобрени, и фирмите вече са подписали договори с Изпълнителната агенция за насърчване на малките и средните предприятия и предстои тяхното реализиране.

► Очаквате ли да има промяна в това положение?

- Надявам се до края на 2013 г., когато приключва Оперативна програма "Конкурентоспособност", да има промяна на приоритетите.

Рагослава Димитрова

Визитка
Коя е Валерия Жекова

► Валерия Жекова е председател на Българската асоциация на производителите и износителите на облекло и текстил (БАПИОТ).

► Тя е и управител на "И.Н.А. трейдинг", фирма, която се занимава с внос на технологично оборудване и материали за шивашката промишленост.

► Жекова е завършила география на туризма в Софийския университет и организация и управление на външната търговия в УНСС.

► Има сертификат по стратегическо управление от базисната в Суатъл (САЩ) организация "Бизнес образование за международно икономическо развитие".

Коментар Поръчките се пренасочват към Европа

Очаквам съживяване на пазара и увеличение на поръчките през 2011 г. Основната причина за това е, че някои от европейските пазари, за които изнасяме, вече излязоха от

кризата. Покачи се и популателната способност на хората. В момента някои от поръчките, които преди бяха възлагани на фирми от Азия, вече се връщат в Европа, тъй като тук сроковете за изпълнение са по-кратки, а качеството и мобилността - по-добри.

► **Николай Китанов**, собственик на "Белла Стил"

” В момента доверието на чуждестранните клиенти се възстановява, а поръчките растат. Приятно е, когато те питат за още добри български предприятия, които може да шият дрехи качествено. Очаквам през 2011 г. браншът да отчете 20% ръст

Бертрам Ролман, собственик на "Пирин-Текс"

Липсата на кадри задържа инвестициите

Производителите прогнозираят, че през 2011 г. поръчките ще бъдат два пъти повече от нивата през 2009 г.

Ако преди две години основният проблем за производителите на облекло бяха парите, сега това е липсата на квалифицирана работна ръка. Коментарът е на собственика на "Контекс Дружба" Кольо Кечовски. Той казва, че в сектора кризата вече се преодолява, поръчките се увеличават и дори до края на 2011 г. те ще бъдат два пъти повече от 2009 г. Свежи пари има. Липсват обаче хора, които да изпълняват, и то качествено, увеличаване обем на работата.

"Искаме да инвестираме около 2.5 млн. EUR в разширяване на производството на фабриката ни в Добрич, така че вече да произвеждаме не само дамско, но и мъжко облекло там. Няма да вложим само наши средства, ще разчитаме и на банков кредит, но парите няма да са проблем, ще се справим. Инвестицията обаче може да се забави, ако не успеем да намерим близо 300 квалифицирани служители, които да назначим", казва Кечовски.

Няма хора, действайте

"Работата в текстилната индустрия по принцип има имидж на нискоквалифицирана и слабо платена. През последните 6-7 години хората като че ли предпочитат да работят в други сфери, в които също има ръчен труд, като например туризъм, търговия, услуги и т.н., защото бяха и по-добре платени", обяснява Кечовски. "Заради кризата и все по-трудното намиране на работа интересът към шивашката и текстилната

► Средната заплата на шивачка е около 350 лв.

СНИМКА БОБИ ТОШЕВ

индустрия се е възродил", добавя той.

И все пак зад всяка от машините трябва да работи човек, който да има нужната квалификация, а търсенето невинаги отговаря на предлагането. "Средните училища не осигуряват кадрите, от които имаме нужда, и се налага допълнително да обучаваме новите си служители в продължение поне на 6-7 месеца", разказва собственикът на "Контекс Дружба". Най-голям дефицит на кадри има на средно ниво експертен персонал, в което попадат технолози и окачествители. Търсят се и шивачи, и гладачи.

Според работещите в бранша заплащането в сектора не е чак толкова ниско, колкото се говори. Една шивачка например получава между 350-400 лв., а при гладачките месечно възнаграждение се увеличава с около 100 лв. и вече е в рамките на 450-500 лв. Технолози и окачествители получават по 800-1000

лв., а на мениджърско ниво възнагражденията варират от 1000 до към 5 хил. лв. "Трябва да се има предвид, че компаниите, които работят "на светло", плащат и осигуровки на служителите си, така че средната "цена" на един работник е по-висока", допълва Кечовски.

Технологично обновление

През последните две години немало производители бяха принудени не само да намалят обемите на производство, но и служителите си, а някои дори затвориха. "По-големите фабрики имат добро оборудване, но при по-малките, които оцеляха, това все още не е така", казва Кечовски. За тях един от важните източници на свежи капитали са европейските програми, но в бранша неколкратно възнаграждение се увеличава с около 100 лв. и вече е в рамките на 450-500 лв. Технолози и окачествители получават по 800-1000

"Конкурентоспособност" дори не бяха допуснати като потенциални бенефициенти.

Кечовски разказва и за собствения си опит - два одобрени проекта, от които се е отказал. Първият е бил по програма ФАР и с парите е трябвало да си купят нова машина. Проблемът е, че са получили одобрение едва след... 3.5 години и междуременно вече не са имали нужда от подобна инвестиция. Другият им проект е бил свързан с откриване на нови работни места. Условието са били такива, че работодателят е задължен да задържи наето лице в срок от 1 година, в противен случай ще трябва да плаща обезщетение. В същото време обаче, ако новоназначеният служител реши да напусне по-рано, компанията губи инвестираните в него пари и време за обучение, не бе предвиден механизъм за защита на работодателя, коментират от "Контекс Дружба". За-

това решават да не изпълняват проекта.

От дружеството решават, че е по-добре да инвестират по-умерено, но да разчитат само на собствени средства и евентуално заеми. През последната година са вложили 500 хил. лв. в поддръжката и подобряването на базата си, а за 2011 г. плановете им са

Профил "Контекс Дружба"

► Компанията "Контекс Дружба" е собственик на варненската фабрика за мъжко облекло "Дружба Стил" АД и на добричката "Аве" ЕООД, която пък се занимава с производство на дамско облекло.

► Първото предприятие е изградено още през 1957 г., като през 1996 г. е приватизирано. В момента в него работят 500 души, а в добричката фабрика - 150.

► Месечният производствен капацитет на "Дружба Стил" е 30 хил. бройки, а на "Аве" - 20 хил.

► Двете предприятия работят само за износ, като пазарите им са Германия, Великобритания, Франция, Италия, Белгия, Нидерландия и Люксембург.

задължително да вложат още около 500-700 хил. лв. А ако все пак успеят да съберат достатъчно качествени служители от Добрич и региона, евентуално от вече затворените предприятия, ще вложат и 2.5 млн. EUR в разширяване на производството на фабриката си.

Дарина Черкезова

” Средните училища не осигуряват кадрите, от които имаме нужда, и се налага допълнително да обучаваме новите си служители в продължение поне на 6-7 месеца

Кольо Кечовски, собственик на "Контекс Дружба"

2.5

► млн. EUR е инвестицията, която планират от "Контекс Дружба" в завода си за производство на дамско облекло в Добрич

Модни тенденции пролет/лято

Сега е идеалното време да обновите гардероба си според най-новите трендове

2011

Да, знам, че модните тенденции за пролетта са всеизвестни, но въпреки това още не съм тръгнала на лов за находки и още не съм сменила зимното черно с кремավолилаво. Обзалагам се, че и вие още не сте имали време да обновите пролетния си гардероб. Ето защо посветих днешния ден на разговори с български модни къщи, които ме затрудиха със съвети за актуалните тенденции. Предлагаме ви резюме на трендовете за пролет/лято 2011 по нашенски.

Цветове

При цветовете се забелязват две тенденции: ярки, контрастни цветове и кремави, бледи тонове. Тюркоазено-синьо, ярко цикламено, червено и синьо са багрите на сезона според Жени Живкова от модна къща "Жени Стил". Не се бойте да комбинирате смело дръзки цветове, няма значение какви, стига да са достатъчно ярки и смело съчетани - оранжево и лилаво, морско-синьо и тюркоазено, червено и розово.

От модна къща Zebra препоръчват комбинации от бледи цветове: млечносиво и тревисто-зелено, прасковено оранжево и бледо-лилаво, както и нежна лавандула и жълто.

Разбира се, не бива да забравяме и цвета на лятото - актуални са всички видове екрю и бяло.

Материи

Материите на сезона са ефирни и прозрачни - от "Жени Стил" препоръчват шифон,

коприна, тафта, сурова коприна, дантела, трико, батиста и памук.

Особено актуални са плетените и дантелените мотиви. В модна къща Zebra наблягат на асиметричните напласявания и виталната свобода на дрехата, постигани чрез леки материи като коприна, тюл и комбинация между памук и коприна. Кройките на блузите и роклите са свободни - удължени отзад или отстрани.

Друга актуална тенденция е денимът - този сезон можете да се облечете от глава до пети в дънкови материи и пак ще сте в тон с модата.

Десени

И тази пролет флоралните мотиви са на мода. Десените включват точки, цветя и карета, казват от "Жени Стил". Освен тях акцентът е поставен върху райетата - те винаги придават елегантност и стил. Ако ви е писнало от блузи на райета, можете да си сложите шапка, шал или дори обувки на райета.

И ако все пак нямате време да подмените целия си гардероб за сезона, имайте предвид, че вече модата не се изменя така драстично както преди. Достатъчно е да си вземете няколко актуални акцента и да ги комбинирате с основните си дрехи от миналата пролет.

Теогора Мусева

► Calvin Klein, пролет/лято 2011

Бизнес дама

Този сезон ролята на самото е заета от несандартни ризи тип шал, пристегнати в талията с ластични колани и съчетани със свободни панталони, съветват от модна къща Zebra. Ако желаете да останете верни на класическата елегантност, от Zebra препоръчват деловите рокли с умерени деколтета, подчертана талия и гължина над коляното. Оригиналното заместване на типичните за тези модели материали като студена вълна или шантунг с намачкан

сатиниран памук или винтидж деним придават по-младежки вид на иначе типично дамския модел, твърдят дизайнерите от Zebra. Костюмите през пролет/лято 2011 са с възвращени, стеснени ревери, съветват от модна къща "Жени Стил". Използва се комбинация от няколко плата в саката и полите към тях - лен с тафта и сурова коприна. Някои от саката са с чупки и обем около талията. Полите са класически прави и леко разкроени, изработени с различни декорации, рюшове и волани, казват още от модната къща.

► Модна къща "Жени Стил"

► Модна къща "Zebra"

Кралица на бала

Роклите този сезон са прави, разкроени, широки и свободно падащи по тялото и с много волани и набори, казва Жени Живкова от модна къща "Жени Стил". Дизайнерите съветват да се избират едноцветни и ефирни материи като сурова

коприна, шифон и лен. В колекцията на "Жени Стил" те се съчетават чрез различни сръзвания и геометрични форми. Акцент са и различните гарнитури от дантела и мрежести прозрачни материи. Роклите може да бъдат къси или дълги до земята, казват дизайнерите от "Жени Стил".

► Модна къща "Агресия"

Мъжествен минимализъм

Минималистичният стил от миналия сезон се пренася и в този, казват от модна къща "Агресия". Вталеният силует, рафинираният дизайн и дискретният блясък в костюмите излъчват младежки характер, гързост и свободен дух, допълват

оттам. Според новите тенденции основният акцент трябва да е фокусиран върху горната част на тялото - сака с по-къса кройка, подчертаващи раменете и гърдите, което е знак за елегантен стил и мъжественост. Саката са и с тесни ревери, двулцеви, без хастар. Панталоните са прави и тесни в синхрон със силуета на самото. Минимализмът

се разнообразява чрез платове с така наречения шайнинг ефект, за който е характерна деликатната лъскавина, придаваща елегантен и впечатляващ вид. Използват се двулцеви материи в съчетание с възвращени акценти като декоративни елементи, ципове, капси и различни сръзвания.

Атомните самураи на Фукушимата

В дните непосредствено след земетресението, след експлозиите, разтърсили централата, ТЕРСО евакуира 750 души, но 50 души останаха в завода, за да овладеят кризата. Те бързо се превърнаха в национални герои или съвременни атомни самураи. Реалният брой на работниците обаче е 400, защото всъщност се редуват, за да се ограничи излагането им на радиация

Те спят само с едно одеяло на човек, където си намират място - на бетонния под в конферентната зала, в коридора, до тоалетната. Тъй като доставката на хранителни продукти е ограничена, получават много малко храна: закуската е два пакета висококалорийни бисквити и малка кутийка зеленчуков сок; вечерята се състои от малка торбичка "магически ориз" (само добавяте минерална вода) и консерва пиле с макарони или кърви. Няма обяд - раздаването на обяд би било твърде сложно в претъпканата двуетажна сграда.

Това са условията, в които работниците в атомната електроцентрала "Фукушима" се състезават с времето, за да свържат електрическите кабели, да поправят уредите, за да предотвратят фатално нагриване на централата на 240 км от Токио, съобщава LA Times. Информацията е споделена от държавния ядрен експерт Казума Йокота, който прекарва пет дни в централата като наблюдател.

пред The Sunday Telegraph.

Той и хората му моментално започват да помпат морска вода и да заливат с нея реактора. "Беше много по-лошо, отколкото си го представях", разказва пожарникарят. "Пушек и пара хвърчаха от трети реактор... Заливахме се един друг", споделя Фукудоме. Първата им акция продължава 26 часа.

В деня на срещата на репортерите на Sunday Telegraph с атомните работници двама от тях са откарани в болница с изгаряния. Облечени са с тънък предпазен гащеризон, отгоре - пожарникарското защитно облекло, почти любителска предпазна маска за дишането. Професионални предпазни

пийнат. Насядали са по пода, облечени на коравите стени. "На разположение сме по 24 часа в денонощието", казва Акира Тамура.

Когато изпомпват радиоактивни води от мазетата или ремонтират машините в контролните зали, работниците дишат през маски и са облечени в бели костюми с качулки, съобщава LA Times. Костюмите покриват служителите от главата до петите и дават някаква защита, но не стопроцентова.

Работниците спят и се хранят в огромна зала, около 6200 кв. м, в сграда съвсем близо до самия реактор. "Не мисля, че работниците имат енергията, нужна за работа при тези изключително тежки условия", каза Казума Йокота от японската агенция

по-рано под реактор 1. Компанията се извини за липсата на комуникация, но в същото време каза, че мъжете, които са изложили живота си на риск, сами са решили да го направят и са били уведомени за нивата на радиация.

Компанията бе подложена на нови критики в понеделник, след като събра данни, показващи, че са открити равнища на радиация 10 млн. пъти над нормалните нива. Не че корекцията е успокоителна: нивата всъщност са били около 100 хил. пъти по-силни от тези на нормално функциониращ реактор.

"Тези неща са индикация, че те не разполагат с добър контрол по радиационна защита", казва Едуин Лиман, старши учен от базираната в САЩ Съюз на загрижените учени. "Ако не можете да направите точни измервания, това е свидетелство за хаос, и това означава, че се прибирзва", заключава той.

Деветнадесет работници са били изложени на повече от 100 милисверта (mSv) радиация при кризата на обекта, пише вестник Mainichi, цитирайки ТЕРСО. В САЩ обикновено ограничават излагането на радиационно облъчване

9

▶пъти над допустимата годишна доза радиация облъчи в четвъртък работници, които слязоха под трети реактор. За по-малко от час те поеха 180 милисверта, което доведе до изгаряне на ходилата им въпреки защитните облекла

на работниците в централата - до 50 mSv годишно. Япония повиши нормата до 250 mSv, защото работата се счита за много спешна и е от решаващо значение.

"Ако нивата на радиация продължат да се увеличават, работниците ще бъдат изключително затруднени в тази извънредна ситуация", твърди Лиман. Според нея е възможно работниците да бъдат облъчени в рамките на няколко седмици или дори по-малко.

Агенцията за ядрена безопасност официално заяви, че по време на петте си дни в централата държавният ядрен експерт Казума Йокота е бил изложен на 883

50

▶милисверта е допустимата годишна доза радиация на час е достигнала радиацията във водата под втори реактор

mSv радиация, което е девет пъти повече от рентгеновите лъчи. Дори в защитената сграда работниците са постоянно изложени на ниски нива.

Няма начин работниците да говорят със семействата си, тъй като земетресението блокира и мобилните телефони, добавя той. Телефоните на завода все още не работят. Единственото средство за комуникация с външния свят е сателитен телефон - директна линия с щаба на ТЕРСО, и не е на разположение за лични разговори. Някои подробности за условията в завода обаче са се появили в Twitter, както и по имейл.

Теогора Мусева

От мястото на апокалипсиса

На 12 март Казухико Фукудоме от токийската пожарна команда и още няколко души са свикани набързо със среднощно телефонно обаждане. "Докато пътувахме накъдето ни помолиха да заминем, цареше тишина. Всеки бе потънал в размисъл. Вярно, ние сме отлично обучени, обаче врагът е неизвестен. При пристигането ни във Фукушима наоколо - пълна тъмница", споделя Фукудоме

облекла са получили едва няколко дузини от мъжете - наличните в склада били недостатъчно.

24/7

По време на акциите мъжете работят в продължение на един час, след което се почива два часа - с цел да се намали рискът от облъчване. Почивката прекарват "на сигурно място" - в сграда в центъра на централата. Тук вече могат да смъкнат маските от лицето, да хапнат и

по ядрена безопасност.

Условията за безопасността на работниците се разглеждат подробно, особено след като миналата седмица служители бяха изложени на силно радиоактивни води и имаха сериозни изгаряния. Компанията оператор на централата Токуо Electric Power (ТЕРСО) призна, че не са били съвсем наясно за потенциалната опасност на водата в трети реактор, въпреки че са знаели за силно радиоактивните води дни

Ефектът на саможертвата Или какво би станало, ако работниците не бяха там

▶ Горивото в реакторите би се стопило напълно, пише ядреният експерт Джозеф Чиринчоне, директор за ядрена политика към Центъра за американски напредък, пред агенция "Франс прес".

▶ Шансовете за втори Чернобил са 1/100, коментира Джон Гитъс от Университета в Суон

сий прег Times. Подобна катастрофа би довела до радиационна смърт на десетки души и отравяне на голям район около централата, заявява той. Радиоактивните частици ще бъдат понесени от вятъра и в зависимост от посоката му радиоактивният облак може да достигне различни части на света, като Тихия океан и западното крайбрежие на САЩ, и да причини здравословни проблеми и замърсяване на хранителните запаси.